TÜRKİYE VE İRAN'DAKİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÖZSAYGI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Yüksek Lisans Tezi

Sahba KAMALI

Eskişehir 2019

TÜRKİYE VE İRAN'DAKİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÖZSAYGI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Sahba KAMALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Dilek YALIZ SOLMAZ

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Temmuz 2019

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Sahba KAMALI'nın "Türkiye ve İran'daki Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması" başlıklı tezi 25/07/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri uyarınca, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Doç. Dr. Dilek YALIZ SOLMAZ	.....
Üye	: Doç. Dr. Gülsün GÜVEN	.....
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Özlem ALAGÜL	.....

.....

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Nalan GÜNDOĞDU-KARABURUN

Müdür

ÖZET

TÜRKİYE VE İRAN'DAKİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÖZSAYGI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Sahba KAMALI
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Temmuz 2019
Danışman: Doç. Dr. Dilek YALIZ SOLMAZ

Bu araştırmanın amacı, Türkiye ve İran'daki beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının özsaygı düzeylerinin karşılaştırılmasıdır. Kültürlerarası karşılaştırmalı araştırma yönteminden yararlanarak tasarlanan araştırmanın katılımcı grubunu 80 Türkiye (36 erkek ve 44 kadın) ve 111 İranlı (37 erkek ve 74 kadın) öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak her iki ülkede geçerlilik ve güvenirlilik çalışmaları gerçekleştirilen, Cooper-Smith Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizinde çift yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Öğretmen adaylarının öz saygı puanları incelendiğinde, hem Türkiye hem de İran'daki öğretmen adaylarının orta düzeyin üzerinde olduğu görülmektedir. Ancak öz saygı puan ortalaması açısından Türkiye'deki öğretmen adaylarının puan ortalamalarının İran'daki öğretmen adaylarının puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmesine karşın, öğretmen adaylarının yaşadıkları kültüre göre öz saygı düzeylerinin farklılık göstermediği diğer bir ifade ile benzer düzeyde olduğu söylenebilir. Araştırma sonuçlarına göre, öz saygı puanlarının hem cinsiyete, sınıf düzeyine, algılanan akademik başarı düzeyi, anne ve baba eğitim durumu hem de kültür değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özsaygı, Beden eğitimi ve spor, Öğrenci

ABSTRACT

COMPARISON OF THE LEVELS OF SELF-ESTEEM OF STUDENTS IN THE PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TEACHING DEPARTMENT IN TURKEY AND IRAN

Sahba KAMALI
Department of Physical Education and Sports
Anadolu University, Graduate School of Health Sciences, July 2019
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Dilek YALIZ SOLMAZ

The aim of this study was to compare the levels of self-esteem of pre-service teachers studying in the physical education and sports teaching department in Turkey and Iran. 80 Turkish (36 male and 44 female) and 111 Iranian (37 male and 74 female) students constituted the participant group of the study designed using the cross-cultural comparative research method. The Coopersmith Self-Esteem Inventory, the validity and reliability studies of which were conducted in both countries, was used as a data collection tool in the study. Two-way analysis of variance (ANOVA) was used to analyze the data.

When pre-service teachers' self-esteem scores were analyzed, it was observed that pre-service teachers both in Turkey and in Iran were above the moderate level. However, in terms of mean self-esteem scores, although it appeared that the mean scores of pre-service teachers in Turkey were higher than the mean scores of pre-service teachers in Iran, it can be said that pre-service teachers' levels of self-esteem did not differ according to the culture they live in, in other words, they were at similar levels. According to the results of the study, it was determined that self-esteem scores were not significantly different according to both gender, grade level, perceived level of academic achievement, educational status of mother and father and culture variables.

Key Words: Self-Esteem, Physical Education and Sports, Student.

ÖNSÖZ

Özsaygı, bireyin yaşama katılımında ve özellikle öğretmenlik gibi sürekli iletişim gerektiren bir meslek dalında iletişim ve öğretim becerilerine doğrudan etki eden bir unsurdur. Bu tez çalışmasında Türkiye ve İran'daki beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Tez çalışmamda, her aşamada bana yardımcı olan ve engin bilgi ve tecrubelerinden yararlandığım, yönlendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren saygıdeğer tez danışmanım Doç. Dr. Dilek YALIZ SOLMAZ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayatıma girdiği günden beri gelişmeme yön veren, yüksek lisans yapmaya teşvik eden, ve bu süreçte her türlü destekte bulunan, spor hayatı ve spor eğitimeniliği mesleğine yönlendiren sevgili eşim Alireza REZANEZHAD'a şükranlarımı sunarım.

Tüm hayatım boyunca hep yanımda olan ve her türlü desteklerini esirgemeyen sevgili ailem, babam Mırhossein KAMALI, annem Mansooreh SAHMANI, ablam Zohreh KAMALI, kardeşlerim Sevda KAMALI ve Rana KAMALI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Kızım LENA'ya…

Sahba KAMALI

..../..../2019

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan "bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde "intihal içermediğini" beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI ii
ÖZET iii
ABSTRACT iv
ÖNSÖZ v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ vii
İÇİNDEKİLER viii
TABLOLAR DİZİNİ x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ xi
1. GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Araştırmanın Amacı 4
1.3. Araştırmanın Önemi 4
1.4. Araştırmanın Varsayımları 5
1.5. Araştırmanın Sınırlıkları 5
1.6. Tanımlar 5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 6
2.1. Benlik Kavramı ve Gelişimi 6
2.2. Benlik Kavramı ile Özsaygı İlişkisi 7
2.3. Özsaygı Kavramı ve Gelişimi 8
2.3.1. Özsaygıyı etkileyen faktörler 9
2.3.2. Özsaygıyı olumsuz etkileyen faktörler 14
2.3.3. Özasygının özellikleri 17
2.3.4. Özsaygıyı yükseltmek için öneriler 17
2.4. Öğretmenlik Mesleğinde Özsaygı 18
3. YÖNTEM 20
3.1. Araştırma Modeli 20
3.2. Çalışma Grubu 20
3.3. Veri Toplama Araçları 22

3.4. Süreç 23
3.5. Verilerin Analizi 23
4. BULGULAR VE YORUM 25
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 25
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 26
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular 27
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular 28
4.5. Beşinci Alt Probleme İliGşkin Bulgular 29
4.6. Altıncı Alt Probleme İliĢkin Bulgular 31
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER 33
5.1. Sonuç ve Tartışma 33
5.2. Öneriler 37
KAYNAKÇA 39
EKLER 55
ÖZGEÇMİŞ

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1: Türkiye ve İran örneklemine ilişkin betimsel istatistikler……..**20**

Tablo 2: Yaşadıkları kültüre göre öğretmen adaylarının özsaygı ölçeğinden aldıkları puanların dağılımı…….. **25**

Tablo 3: Kültür ve cinsiyete göre öz saygı puanlarına ilişkin ortalama puanları ve standart sapma puanları……..**26**

Tablo 4: Kültür ve cinsiyete göre öz saygı puanlarına ilişkin çift yönlü ANOVA sonuçları……**26**

Tablo 5: Kültür ve sınıf düzeyine göre öz saygı puanlarına ilişkin ortalama puanları ve standart sapma puanları……..**27**

Tablo 6: Kültür ve sınıf düzeyine göre öz saygı puanlarına ilişkin çift yönlü ANOVA sonuçları……**28**

Tablo 7: Kültür ve algılanan akademik başarı düzeyine göre öz saygı puanlarına ilişkin ortalama puanları ve standart sapma puanları……**29**

Tablo 8: Kültür ve algılanan akademik başarı düzeyine göre öz saygı puanlarına ilişkin çift yönlü ANOVA sonuçları……**29**

Tablo 9: Kültür ve anne eğitim durumuna göre öz saygı puanlarına ilişkin ortalama puanları ve standart sapma puanları……...**30**

Tablo 10: Kültür ve anne eğitim durumuna göre öz saygı puanlarına ilişkin çift yönlü ANOVA sonuçları…….....**30**

Tablo 11: Kültür ve baba eğitim durumuna göre öz saygı puanlarına ilişkin ortalama puanları ve standart sapma puanları……...**31**

Tablo 12: Kültür ve baba eğitim durumuna göre öz saygı puanlarına ilişkin çift yönlü ANOVA sonuçları…….....**31**

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısmi η2: Etki büyüklüğü

N : Birey sayısı

P : İstatiksel anlamlı fark vardır

CBSÖ : Cooper-Smith Benlik Saygısı Ölçeği

KO : Kareler Ortalaması

SPSS : Statistical Package of Social Sciences
Sosyal bilimler istatistik paket programı

SD : Serbestlik Derecesi

SS : Standart Sapma

1. GİRİŞ

Günümüzde toplum yaşamında meydana gelen hızlı gelişim ve değişmeler insanların ruhsal yapılarını da farklı düzeylerde etkilemektedir. Söz konusu uyumun sağlıklı bir biçimde devam edebilmesi için insanların karşılaştıkları sorunlar ile başa çıkmalarına katkı sağlayacak sağlıklı bir gelişim ve duygusal kişiliğe sahip olmaları gerekmektedir. Çünkü kişilik özellikleri gelişmiş, farkındalığı yüksek, yenilikçi, empati becerisi ve benlik saygısı gelişmiş, duygusal zekası güçlü olan bireylerin sorunların üstesinden gelme konusunda avantajlı olacakları belirtilmektedir (Karademir ve diğerleri, 2010).

Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan sağlık tanımına göre, insanların olumlu ve yüksek benlik saygısına sahip olmalarının ruhsal ve sosyal sağlık açısından faydalı olduğu belirtilmektedir. Bu yönüyle benlik saygısı kavramı sosyal tıbbın da ilgi alanına giren bir kavram olarak değerlendirilmektedir (Tözün, 2010). Genel olarak özsaygı düzeyi yüksek olan bireyler kendine güveni yüksek, sorunların üstesinden gelme konusunda yeteneklerine güvenen ve yaşantılarında karşılaştıkları sorunları kolay bir biçimde aşan bireyler olarak değerlendirilmektedir. Buna karşılık özsaygının düşük olmasının bireyde depresyon oluşumuza zemin hazırlayacağı ifade edilmektedir (Çelikkol, 2008).

1.1. Problem Durumu

Toplumsal ihtiyaçları karşılamak üzere pek çok meslek alanı vardır. Bu mesleklerden biri de öğretmenliktir. Öğretmenlik mesleği eğitim sistemini oluşturan temel öğeler arasında yer almakta olup, eğitim vasıtasıyla öğrencilere yeni bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların öğretilmesinde öğretmenler aktif rol oynamaktadır. Öğretmenlik, alan ve meslek bilgisinin yanında hoşgörü, özveri, sürekli kendini geliştirme, mesleğini isteyerek ve severek yerine getirme gibi özellikleri de gerektiren, stresli ve sabır gerektiren bir meslektir. Öğretmenlik mesleği öncesinde, lisans eğitimi sürecinde, öğretmen adaylarına verilen alan ve meslek bilgisi ile genel kültür bilgisi onları gelecekte topluma faydalı birer üye haline getirmeyi hedeflemektedir (Kara, 2017). Öğretmen adayları açısından, anılan bu hedef ile birlikte, mesleklerini daha verimli ve profesyonel bir şekilde gerçekleştirebilmeleri için sahip olmaları gereken bazı nitelik ve yeterlikler söz konusudur (Clotfelter ve diğerleri, 2007). Sahip olmaları gereken nitelik ve yeterliklerden biri de özsaygıdır (MEB, 2019).

Öğretmenlik mesleğinin, toplum içerisinde saygınlığı olan bir meslek olduğu bilinmektedir. Bunun yanı sıra eğitim, toplumsal bir sistem olarak incelendiğinde, bu sistemin sahip olduğu en temel öğenin öğretmenler olduğu ve eğitimin kalitesi ile niteliğinin de öğretmenlere bağlı olduğu (Dilmaç ve Ekşi, 2012) düşünüldüğünde, öğretmenliğin, özsaygı ile doğrudan ilişkili birçok karakteristik niteliklere sahip olduğu görülmüştür (Dursun, Çuhadar ve Tanyeri, 2014). Coopersmith'e (1967) göre özsaygı bireyin kendini yetenekli, önemli, başarılı ve değerli olarak algılama derecesidir. Roseberg'in (1965) önermiş olduğu tanımlamada 'özsaygı, kendimize karşı olan olumlu ve olumsuz tutumlarımızdır' denilmektedir. Yüksek özsaygı düzeyine sahip bireyler kendilerine saygı duyarlar ve kendilerini değerli hissederler; düşük özsaygı düzeyine sahip bireyler ise kendilerine saygı duymazlar ve kendilerinin değersiz bulurlar (Chiu, 1989). Coleman ve Hendry (1990) ise, yüksek özsaygı düzeyine sahip bireylerin mutlu, üretken ve başarılı olmak için çaba gösterdiklerini, zorlukları yenmek için daha azimli olduklarını ve yaşıtlarının baskılarına daha az boyun eğdiklerini belirtirken; düşük özsaygı düzeyine sahip bireylerin ise endişeli, karamsar, gelecek hakkında olumsuz düşünceleri ve başarısızlık eğilimleri olan bireyler olduklarını belirtmiştir.

Öğretmenlik mesleğinin verimli bir şekilde uygulanmasında öncelikli kavramlar içinde yer alan özsaygının, öğretmenlerin almış oldukları mesleki eğitim, cinsiyet, kültür gibi farklı etmenler ile karşılıklı bir ilişki içerisinde olduğu görülmüştür (Dursun ve diğerleri, 2014). Öğretmenlerin yüksek özsaygı düzeyine sahip olmalarında meslek yaşamları öncesinde almış oldukları lisans eğitimi önemli bir yer tutmaktadır. Bu sebeple, öğretme adaylarının özsaygı düzeyleri üzerine alanyazında birçok çalışma yapıldığı görülmektedir (Ulaş ve diğerleri, 2015; Reisoğlu ve diğerleri, 2013; Deniz ve Avşaroğlu, 2014; Yılmaz ve Altınok, 2010; Man ve Hamid, 1998).

Özsaygıyı belirleyen değişkenlerden birinin, içinde yaşanan toplum ve kültürün değer yargıları, yaşam biçimi olduğu söylenebilir. Kültür, toplumların yaşam biçimini belirleyen en önemli unsurlardan birisi olarak kabul edilmektedir. Coğrafi ve iklimsel faktörlerle birlikte toplumlar, gelenek ve görenekleri birleştirerek kendilerine has bir kültür oluşturmuştur. Ortaya çıkan bu kültürel atmosfer, o toplumu diğer toplumlardan ayıran en temel unsurlardan biridir. Dünyada ne kadar farklı yer, din, iklim, dil ve millet var ise o kadar da çeşitli kültürlerin olması beklenmektedir. Dünya üzerindeki bu kültürel farklılık yaşam alanlarına ayrı bir zenginlik katmaktadır. Bu çeşitlilik, toplumların bir

arada yaşamalarını kolaylaştırmaya ve kültür farklılığın yaşanmasına yardımcı olmaktadır (Önger, 2013).

Kültürel karşılaştırmaların yapıldığı araştırmalar, bir kültürel ortamda iç içe olan bazı değişkenler ile başka bir kültürde aynı şekilde iç içe olmayan değişkenlerin incelenerek, aralarındaki benzerliklerin ve farklılıkların ortaya çıkartılmasında avantaj sağlamaktadır (Kağıtçıbaşı, 2000). Araştırma bulguları, farklı kültürlerdeki (bireysellik ya da toplumsallık gibi) insanların benlik algılarındaki farklılıklardan dolayı, kendileri hakkında çeşitli algı ve değerlendirmelere sahip olabileceğini desteklemektedir (Markus ve Kitayama, 1991). Bu sebeple özsaygı, kültürlerarası bir bakış açısıyla, kapsamlı bir şekilde çalışılmalıdır. Ancak kültürel farklılıklar konusunda hala birçok tartışma vardır. Özellikle, bireysel kültürlerdeki insanların, toplumsal kültürlerdeki insanlardan daha yüksek özsaygı düzeyine sahip olduğuna inanılmasına rağmen (Heine ve diğerleri, 1999; Chan, 2000), bazı araştırmalar toplumsalcı insanların, özsaygı düzeylerinin bireyselci insanlardan farklılaşmadığını göstermiştir (Schmitt ve Allik, 2005; Li ve diğerleri, 2015).

Özsaygı kavramını, farklı kültürel ortamlarda yaşayan bireyler yönünden, karşılaştırmalı olarak ele alan çalışmaların sayısı alanyazında oldukça azdır (Tafarodi ve diğ., 2011). Bu çalışmaların birçoğunda, aynı ülkelerde yaşayan çoğunluk ve azınlık gruplarının karşılaştırıldığı görülmekteyken, farklı ülkelerde yaşayan grupların birbirleri ile karşılaştırıldığı araştırmaların sayısının daha az olduğu görülmektedir (Dai, 2016; Khalıd, 1985; Chan, 2000). Ayrıca, yapılan bu araştırmaların çoğunluğunun ise çocuk ve ergenler üzerinde yapıldığı görülmektedir (Rizvançe, 2005; Chiu, 1989; Booth and Gerard, 2011; Delvecchio ve diğ., 2017). Bunun aksine alanyazında yer alan çalışmalarda, öğretmen adaylarının özellikle de beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerinin özsaygı düzeylerinin kültürlerarası karşılaştırıldığı çalışmaların bulunmadığı görülmektedir. Farklı ülkelerde yaşayan öğretmen adaylarının, farklı sosyo-kültürel çevrelerde yetiştikleri için özsaygı düzeylerinin de farklılık göstermesi beklenmektedir. Ancak söz konusu farklılıkların belirlenebilmesi için, bu alanda daha fazla sayıda akademik çalışmaya gereksinim duyulmaktadır. Bu araştırmada bu gereklilikten ortaya çıkmıştır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, Türkiye ve İran'daki beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının özsaygı düzeylerinin karşılaştırılmasıdır.

Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır.

1. Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yaşadıkları kültüre (Türkiye ve İran) göre özsaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
2. Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri yaşadıkları kültür (Türkiye ve İran) ve cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
3. Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri yaşadıkları kültür (Türkiye ve İran) ve sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
4. Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri yaşadıkları kültür (Türkiye ve İran) ve algılanan akademik başarı düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
5. Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri yaşadıkları kültür (Türkiye ve İran) ve anne eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
6. Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri yaşadıkları kültür (Türkiye ve İran) ve baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Özsaygı, bireyin yaşama katılımında ve özellikle öğretmenlik gibi sürekli iletişim gerektiren bir meslek dalında iletişim ve öğretim becerilerine doğrudan etki eden bir unsurdur. Bu araştırma kapsamında Türkiye'de ve İran'da beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinden oluşan örneklem doğrultusunda araştırma gerçekleştirilecek olup iki ülke öğrencileri arasındaki özsaygı düzeyleri ve özsaygı düzeyleri üzerinde etkili olan sosyo-demografik özelliklerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Elde edilen bulgular iki ülke öğrencileri arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyacak olup bu yönüyle oldukça geniş bir kitleye hitap etmektedir ki bu da araştırmanın önemini arttırmaktadır. Bununla birlikte iki ülke öğrencileri arasındaki farklılıklar üzerinden bu farklılığı oluşturan nedenlere ilişkin tespitler yapılmaya

çalışılacağından iki ülkenin eğitim yaklaşımları ve sonuçları açısından da bulgulara ulaşılması muhtemeldir. Konuya ilişkin araştırmacılara, öğrencilere, hocalara ve yöneticilere kaynak oluşturacak olması itibari ile araştırmanın önemi daha da artmaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Öncelikli olarak araştırma kapsamında kullanılan ölçeğin araştırmanın amacına uygun olduğu ve iki ülke öğrencilerinin özsaygı düzeyleri arasındaki farklılığı belirlemek adına yeterli olduğu varsayılmaktadır. Ayrıca araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların vermiş oldukları yanıtlarda samimi oldukları da araştırmanın varsayımları arasında yer almaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, örneklemi oluşturan ve üniversitede öğrenim gören, yaşları 18'in altı ve 24'ün üstü olmak üzere farklılık gösteren, akademik başarı düzeyleri, annelerinin ve babalarının eğitim düzeyleri ve cinsiyetlerine göre farklılık gösteren 111'i İranlı, 80'i Türk beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencisi ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

- **Özsaygı:** Bireyin özünü bir nesne olarak ele alıp onu değerlendirmesi sonucunda kendisi hakkında vardığı yargı ve geliştirdiği tutum.
- **Kültür:** Bir toplumu ya da toplumsal bir grubu tanımlayan belirgin maddi, manevi, zihinsel ve duygusal özelliklerin bileşiminden oluşan bir bütün ve sadece bilim ve edebiyatı değil, aynı zamanda yaşam biçimlerini, insanın temel haklarını, değer yargılarını, geleneklerini ve inançlarını da kapsayan bir olgu.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Benlik Kavramı ve Gelişimi

İnsanların yaşam doyumu yüksek ve mutlu bir hayat sürmeleri için öncelikli olarak topluma ve çevresine olumlu yansımaları olacağını kabul etmesi gerekmektedir. İnsanlarda böyle bir yaşam tarzının oluşabilmesi her şeyden önce sağlıklı bir kişilik yapısına bağlıdır. Burada sözü edilen kişilik olgusu insanların çevrelerini anlayışları, tavır alma biçimleri, çevreye uyumu ve çevreye gösterdiği tepkileri ifade etmektedir. İnsanlarda söz konusu kişiliğin bir alt yapısını "benlik" oluşturmaktadır. En basit tarifi ile benlik "insanların kişiliklerine ilişkin kanıları ve kendilerini algılayış biçimleri" olarak ifade edilmektedir. Bu yönüyle benlik, insanların kişiliklerini yönlendiren bir unsur olarak dikkate alınmaktadır (Aslan, 1992). Bunun yanında benlik kavramı insanların sergiledikleri davranışların yapısını açıklamaya çalışan psikoloji biliminin temel konusunu oluşturmaktadır (Yücel, 2013).

Kavramsal açıdan ele alındığı zaman benlik, insanların kişiliklerinin temelinde bulunan ve insanlar açısından çok önemli algı, düşünce ve duygularının bir bütünü olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir ifade ile benlik "İnsanların kendilerini kavrama ve anlama biçimleri" olarak ifade edilmektedir (Sam ve diğerleri, 2010). İnsanların sergiledikleri davranışlar dinamik ve karmaşık bir yapıya sahip olan kişilik olgusundan etkilenmektedir. Bu yönüyle kişilik, insanları diğer bireylerden ayıran birçok özellikten meydana gelmektedir. Kişiliğin şekillenmesinde en temel özelliklerden birisi olan benlik olgusu önemli bir yer tutmaktadır (Cevher ve Buluş, 2006). Çelikkol'a (2008) göre benlik "bireyin kendi özünü algılama" biçimi olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir ifade ile benlik, bireyin sosyalleşme sürecinde diğer insanlar ile etkileşim sonucunda oluşturduğu, kendine ilişkin olumlu veya olumsuz algılar olarak değerlendirilmektedir.

İnsanların kişilik yapılarını şekillendiren benlik olgusu hem kalıtsal hem de çevresel unsurlara göre gelişmekte, psiko-sosyal gelişim sürecinde de şekillenmektedir (Aslan, 1992). Bilindiği gibi insanlar dünyaya geldikleri andan itibaren yaşadıkları sosyal çevre ile sürekli etkileşim içindedirler. Bireyin ilk sosyal etkileşimi anne ile başlamakta olup, çocuğun yaşantısı geliştikçe çevresine yönelik algıları da artmaktadır. Böylece bireyin kendisine ait fikirleri oluşmakta, çevresinde değer verdiği kişilerin tutum ve tavırları ile çocukların söz konusu tutum ve tavırları nasıl algıladığı önem kazanmaya başlamaktadır (Cevher ve Buluş, 2006). Bu özellikleri ile benlik gelişimi bireyin çevresi

ile olan yaşantılarını algılama biçimlerine göre oluşan dinamik bir süreçtir. Benliğin gelişimi doğumla başlamakla beraber, çocuk büyüdükçe benliği de gelişmektedir. Benliğin gelişim sürecinde çocuk kendi varlığı ile ilişkili olan yaşantıları benimsemekte, yaşadığı çevredeki varlığından ve işlevlerinden meydana gelen bir benlik gelişmeye başlamaktadır. Benliğin çocukluk dönemindeki söz konusu gelişiminde aile ve kardeşler arasındaki etkileşimin ve algılanan sosyal desteğin de önemli bir etkisi bulunmaktadır (Köksal-Akyol ve Salı, 2013).

2.2. Benlik Kavramı ile Özsaygı (Benlik Saygısı) Arasındaki İlişki

İnsanların benlik yapıları içerisinde bireyin kendini tanımlayan benlik şemaları bulunmaktadır. Benlik şemaları bireyin öğrendiği bilgileri hem hızlı hem de etkili bir biçimde işlemesine yardımcı olmaktadır. Böylece birey herhangi bir durum ile karşılaştığı zaman sergileyeceği tutumu hızlı ve güvenli bir biçimde belirlemekte ve ona göre davranmaktadır (Oktan ve Şahin, 2010). Bunun yanında benlik ile özsaygı arasında anlamlı bir bağ bulunmakta, özsaygı bireyin ideal benliği ve benlik imgesi arasındaki fark olarak değerlendirilmektedir (Tözün, 2010).

Benlik ile özsaygı kavramları genellikle birbirinin yerine kullanılmakla beraber, özünde benlik ile özsaygı kavramları farklı anlamlar ifade etmektedir. Benlik, bireyin sahip olduğu birçok nitelik ile olayları değerlendirmesini ifade ederken, özsaygı ise söz konusu değerlendirmeye daha fazla emosyonel bir boyut eklemektedir (Çelikkol, 2008). Benlik kavramı sadece insanların kim oldukları ile ilgili bilgileri ifade etmektedir. Özsaygı kavramı ise insanların kendileri hakkındaki görüşlerini, bunu yanında kabul ya da reddedilme beklentilerinin bütününü oluşturmaktadır (Sam ve diğerleri, 2010). Kavramsal açıdan özsaygı (benlik saygısı, öz değer, kendilik değeri, self-esteem) "bireyin kendisi açısından önemli olan insanların kendisini nasıl gördüğüne ilişkin algı" olarak tanımlanmaktadır (Çelikkol, 2008).

2.3. Özsaygı Kavramı ve Gelişimi

Öz saygı "bireyin kendisini değerlendirmesi sonucunda kendi benliğinden memnun olması ve kendi benliğini kabul etmesi" şeklinde tanımlanmıştır (Eriş ve İkiz, 2013). Öz saygı, bireyin kendisini objektif açılardan değerlendirmesi, özerkliğini kazanması, amaca yönelik faaliyetlerde bulunması, yüksek yaşam doyumuna sahip olması, diğer insanlar ile

sağlıklı ve sürekli iletişim kurulması, diğer insanlar ile uyum içinde yaşaması ve gelecek ile ilgili doğru planlar kurabilmesinde önemli bir yere sahiptir (Yücel, 2013).

Öz saygının gelişimi ilk olarak aile ortamında başlamakta ve çocukluk yıllarında ebeveyn tarafından şekillendirilmektedir. Özsaygının diğer önemli gelişim dönemi ergenlik çağıdır (Tözün, 2010). Çünkü gelişim özellikleri dikkate alındığı zaman ergenlik dönemi bireyin bilişsel yeterliklerinin ve benlik bilincinin arttığı bir dönem olarak değerlendirilmektedir (Eriş ve İkiz, 2013). Bireyin çocukluk ve ergenlik dönemlerinin ardından yetişkinlik dönemlerinde de yüksek bir özsaygısına sahip olmasının temelinde yetiştirildiği dönemlerde ebeveynlerin destekleyici, demokratik ve cesaretlendirici tutuma sahip olmaları ile yakından ilişkilidir (Karaırmak ve Siviş-Çetinkaya, 2011).

Dilmaç ve Ekşi'ye (2008) göre, çocuklar kendilerini diğer insanlara göre değerlendirebilecek olgunluğa ulaştıkları zaman birçok farklı durumla yüz yüze gelmektedirler. Bu süreçte çocukların ilk yapmış oldukları değerlendirmeler tüm özsaygı düzeylerini etkilemektedir. Özellikle diğer insanların değerlendirmeleri çocuklarda yeterlik ve yetersizlik deneyimlerine öncülük etmekte, bu süreçte çocukların yaptıkları değerlendirmeler öz saygıyı oluşturmaktadır.

Öz saygı çok boyutlu bir kavramdır. Bu nedenle yüksek öz saygıya sahip olmak için öz saygıyı oluşturan tüm boyutlarda yüksek bir öz saygı gelişimine gereksinim yoktur. Örneğin; kendisini objektif ve doğru olarak değerlendirebilen bir kişi bazı alanlardaki yüksek başarı sağlarken, bazı alanlarda yüksek başarıya ulaşamayacağını göz önünde bulundurabilir. Bunun bir sonucu olarak bireyin kendisi hakkındaki olumlu düşünceleri olumlu öz saygı gelişimine katkı sağlayabilir (Yücel, 2013).

2.3.1. Özsaygıyı Etkileyen Faktörler

Bireyin özsaygısını etkileyen birçok unsur bulunmakla beraber, özsaygıyı etkileyen unsurların iyi bilinmesi için özsaygıyı etkileyen unsurların sorgulanması gerektiği belirtilmektedir (Saygılı ve diğerleri, 2015). Genel olarak özsaygı düzeyini etkileyen unsurlar literatürde aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

Yaş: Literatürde yer alan araştırma bulguları genel olarak özsaygının yaşa paralel olarak arttığını ortaya koymaktadır (Gül, 2013). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada yaş ortalaması 27 ve üzerinde bulunan öğrencilerin özsaygı düzeylerinin 18-

20 yaş aralığında bulunan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada özsaygının yaşa paralel olarak artmasının temelinde bireyin yaş artışı ile birlikte hayat tecrübesinin de artmasının etkili olduğu belirtilmiştir (Saygılı ve diğerleri, 2015). Öğretmen adayları üzerinde yapılan benzer bir araştırmada yaş grubu büyük olan öğretmen adaylarının özsaygı düzeylerinin yaş grubu küçük olan öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Gürşen-Otacıoğlu, 2009). Yaş ortalamaları 17-20 ve üzerinde bulunan bireyler üzerinde yapılan benzer bir araştırmada da büyük yaş gruplarındaki bireylerin özsaygı düzeylerinin küçük yaş grubundaki bireylerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Aktaş ve Erim-Erhan, 2015). Literatürde yer alan birçok araştırmada da yaş değişkeninin özsaygısı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Bostan, 2004; Kalgı ve Aliyev, 2015; Erbil ve Bostan, 2004).

Cinsiyet: Cinsiyet unsuru özsaygıYı etkileyen bir değişken olarak değerlendirilmekte olup (Barnett ve Powell, 2016), özsaygısı ve cinsiyet arasındaki ilişkinin ele alındığı araştırma bulgularının da bu görüşü desteklediği görülmektedir. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek özsaygı düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir (Saygılı ve diğerleri, 2015). Aktaş ve Erim-Erhan (2015) tarafından yapılan araştırmada 17-20 ve üzeri yaş grubunda bulunan bireylerde kadınların erkeklere kıyasla daha yüksek özsaygı düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Literatürde yer alan birçok araştırmada da özsaygı düzeyinin kadınlar lehine yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kalgı ve Aliyev, 2015; Yılmaz ve diğerleri, 2002; Gül, 2013).

Aile yapısı: Anne babaların çocuklarını yetiştirme biçimleri ve tutumları çocuk gelişimini çok yönlü olarak etkilemekte olup (Yücel, 2013), özsaygı gelişimini etkileyen unsurların ilk sırasında da aile gelmektedir. Özellikle aileden alınan sosyal destek çocukların benlik saygılarını olumlu yönde etkilemektedir (Köksal-Akyol ve Salı, 2013). Aile içerisinde ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutum ve tarzları da özsaygı gelişimini etkilemektedir (Karaırmak ve Siviş-Çetinkaya, 2011). Genç bireyler üzerinde yapılan bir araştırmada demokratik çocuk yetiştirme tarzına sahip olan ailelerde yetişen çocukların yüksek özsaygıya sahip oldukları tespit edilmiştir. Aynı araştırmada otoriter ya da ilgisiz çocuk yetiştirme tarzını benimseyen ailelerde yetişen çocukların özsaygı düzeylerinin düşük olduğu bulunmuştur (Haktanır ve Baran, 1998). Genç bireyler üzerinde yapılan benzer bir araştırmada ailelerin çocuklarına karşı otoriter, izin verici/ihmalkâr ya da izin verici/şımartan tavırla yaklaşmalarının özsaygısı gelişimini farklı düzeylerde etkilediği

sonucuna ulaşılmıştır (Tunç ve Tezer, 2006). Farklı yaş gruplarında bulunan bireyler üzerinde yapılan benzer çalışmalarda da aile tutumunun ve çocuk yetiştirme tarzlarının özsaygı gelişimini anlamlı düzeyde etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır (Aktaş, 2011; Baybek ve Yavuz, 2005; Yücel, 2013; Gürşen-Otacıoğlu, 2009).

Aktaş'a (2011) göre, ailelerin çocuk yetiştirme konusunda sahip oldukları birçok fonksiyon bulunmaktadır. Çocukların sağlıklı bir büyüme ve gelişme dönemi geçirmelerinde ailede sağlıklı bir yetiştirme ortamı olmasının büyük bir önemi vardır. Sağlıklı bir aile yapısı içerisinde çocukların kişisel düşüncelerine ve varlığına değer verildiği bilinmekte olup, bu durum çocukların gelecekte gereksinim duyacakları birçok gelişim alanına katkı sağlamaktadır. Yine böyle bir olumlu aile çevresinde yetişen çocuklar kendilerine ve çevrelerine olumlu bakma becerisi kazanacakları için özsaygıları da olumlu yönde gelişecektir. Erbil ve diğerleri (2006) tarafından yapılan araştırmada ergenlik döneminde bulunan çocuklarda özsaygıyı etkileyen etmenler, aile davranışlarının başında ailelerin çocuklarına yeterli zaman ayırması, aile ile sorunları paylaşabilme, aile içerisinde karar almaya katılma, ailelerin arkadaş çevresine müdahale etmesi, ailenin kabul etmediği isteklere açıklama getirmesi, çocukların özel hayatlarına saygı gösterilmesi, duygu ve düşünceler açıklanırken ailenin saygı göstermesi, aile içinde anne ve babaların demokratik tutum sergilemeleri olarak sıralanabilir.

Aile yapısı çocukların olduğu kadar eşlerin de özsaygı düzeyleri üzerinde önemli bir belirleyicidir. Yapılan araştırmalar eşler arasındaki ilişki düzeyinin ve ilişki niteliğinin (iyi, çok iyi, kötü) özsaygı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Babacan-Gümüş ve diğerleri, 2011).

Eğitim: Birer eğitim kurumu olan okullar çocukların özsaygılarının gelişiminde aile ve arkadaş çevresinden sonra en önemli yere sahip unsurlar arasında yer almaktadır (Köksal-Akyol ve Salı, 2013). İlkokuldan itibaren okul hayatı bireyin benlik gelişiminin desteklenmesinde önemli bir unsurdur. Çünkü okul ortamında birey neler yapabileceklerini görmekte ve kişisel yeteneklerini geliştirebilmektedir. Okullarda bireyin özsaygısının gelişiminde özellikle öğretmenlere büyük görevler düştüğü belirtilmektedir (Karademir ve diğerleri, 2010). Literatürde yer alan araştırma bulguları özsaygı gelişimini destekleyici eğitim faaliyetlerinin özsaygı gelişimine katkı sağladığını (Doğru ve Peker, 2004), bunun yanında özsaygı düzeyinin eğitim durumuna paralel olarak arttığını ortaya koymaktadır. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada öğrencilerin eğitim kademeleri arttıkça özsaygı düzeylerinin de arttığı, en

yüksek özsaygı düzeyine lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin, en düşük özsaygı puanına ise hazırlık sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin sahip oldukları tespit edilmiştir (Saygılı ve diğerleri, 2015). Şahan-Yılmaz ve Duy'a (2013) göre, bireyin özsaygısı ve özsaygısını etkileyen akılcı olmayan inançlar küçük yaşlarda gelişmeye başlamaktadır. Bu nedenle okullarda mevcut ders programlarına ek olarak özsaygısını geliştirici faaliyetlere yer verilmelidir. Çeçen ve Koçak (2007) tarafından bu alanda yapılan bir araştırmada okullarda özsaygı gelişimini destekleyici etkinlikler uygulanmasının öğrencilerin özsaygı gelişimlerini olumlu yönde etkilediği rapor edilmiştir.

Eğitimin içeriğinin yanında öğrenim görülen okul türü ve okulun özellikleri de öğrencilerin özsaygı gelişimlerini etkilemektedir. Bu konuda yapılan bir araştırmada farklı liselerde öğrenim görmekte olan öğrencilerin özsaygı düzeylerinin öğrenim gördükleri lise türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Aynı araştırmada öğrenim gördükleri okulu güvenli bulduğunu düşünen öğrencilerin özsaygı düzeylerinin okulu güvensiz bulduğunu düşünen öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Coşkun ve Altay, 2009).

Sosyal çevre: Çocukların özsaygı gelişimleri üzerinde sosyal çevrenin önemli bir yeri bulunmakta olup, sosyal çevrenin merkezinde aile yer almaktadır (Yücel, 2013). Aile unsurunun yanında yaşanılan sosyal çevre ve arkadaş çevresi özsaygısını etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır (Tözün, 2010). Özellikle arkadaş çevresi aileden sonra özsaygı gelişimini etkileyen en önemli ikinci unsur olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda akran çevresi ile ilişkileri iyi olan çocukların özsaygılarının yüksek olduğu belirtilmektedir (Köksal-Akyol ve Salı, 2013). Kahriman ve Polat (2003) tarafından yapılan araştırmada birer sosyal çevre olan aile ve arkadaş çevresi tarafından sağlanan sosyal desteğin lise öğrencilerinin özsaygı düzeylerini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Eriş ve İkiz (2013) tarafından ergenlik döneminde bulunan çocuklar üzerinde yapılan araştırmada belli bir arkadaş çevresine sahip olmanın özsaygı gelişimini olumlu yönde etkilediği, arkadaş çevresi olmayan ergenlerin özsaygı düzeylerinin düşük olduğu bulunmuştur.

İnsanların iş yaşamlarında içinde bulundukları sosyal çevre ve iş arkadaşları ile ilişkileri de özsaygı düzeyini etkilemektedir. Nitekim yapılan araştırmalar insanların sosyal bir ortam olan çalışma hayatında çalışma arkadaşları ile ilişkilerin olumlu olmasının özsaygısını pozitif yönde etkilediğini ortaya koymaktadır (Bostan, 2004; Erbil

ve Bostan, 2004). Bunun yanında yaşanılan yerleşim yerinin büyüklüğü de özsaygı gelişimini etkileyen sosyal çevre unsurları arasında yer almaktadır. Yapılan bir araştırmada yaşanılan yerleşin yerinin (köy, kasaba, şehir, büyükşehir) büyüklüğü arttıkça bireyin özsaygı düzeyinin de aynı doğrultuda arttığı tespit edilmiştir (Dinçer ve Öztunç, 2009).

Dini tutumlar: Gelişim süreçleri içerisinde özellikle ergenlik döneminden itibaren bireyin özsaygı gelişimi dini faktörlerden etkilenmektedir. Birey dine karşı sorgulamalar yaparak din hakkında olumlu ya da olumsuz tutumlara sahip olmaktadır. Din faktörü özsaygının şekillenmesini sağlayan diğer faktörleri (aile, öğretmen, okul, sosyal çevre, arkadaşlar) etkileyerek özsaygı gelişimine katkı sağlamaktadır. Bunun temelinde dinin sadece bir inanç sistemi değil, aynı zamanda bireyin kişiliğini de şekillendiren bir olgu olması yatmaktadır (Yıldız ve Çapar, 2010).

Sosyal ve sportif etkinliklere katılım: Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım insanların bedensel (fiziksel) açıdan gelişimlerinin yanında benlik imgesi beğeni durumu, yeterlik hissi ve kendine güven duygularının da kazanılmasına katkı sağlayarak özsaygının gelişimini desteklemektedir (Karademir ve diğerleri, 2010). Literatürde yer alan araştırma bulguları da spor etkinliklerine katılan bireylerin özsaygı düzeylerinin spor yapma alışkanlığı bulunmayan bireylerden daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Aktaş, 2011; Kayıhan-Erbaş ve diğerleri, 2015). 9-13 yaş grubunda bulunan çocuklar üzerinde yapılan araştırmada yüzme sporuna katılımın özsaygısı üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan çocuklar deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Deney grubunda düzenli olarak yüzme sporu ile ilgilenen çocuklar yer alırken, kontrol grubunda herhangi bir spor etkinliğine katılmayan sedanter çocuklar dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda sedanter çocuklar ile kıyaslandığı zaman yüzme sporuna katılan çocukların daha yüksek özsaygı düzeyine sahip oldukları bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bulgular ışığında çocuklarda spora katılımın özsaygı düzeyini olumlu yönde etkilediği ifade edilmiştir (Karakaya, 2006). Mollaoğulları ve Cemil-Alptuğ (2013) tarafından yapılan araştırmada spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin özsaygı düzeylerinin fen edebiyat fakültesi öğrencilerine kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Özsaygıyı etkileyen unsurlar içerisinde bireyin sosyo-demografik özellikleri önemli bir yer tutmakta olup, literatürde yer alan deneysel araştırma bulgularının da bu görüşü desteklediği görülmektedir. Aliyev ve Kalgı (2014) tarafından yapılan araştırmada

ilköğretim öğrencilerinde özsaygısını etkileyen demografik değişkenlerin incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda öğrencilerin özsaygılarının baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Literatürde yer alan benzer araştırmalarda da insanların özsaygısı düzeylerinin medeni durum (Saygılı ve diğerleri, 2015: ; Bostan, 2004; Aktaş ve Erim-Erhan, 2015; Erbil ve Bostan, 2004), kardeş sayısı (Baybek ve Yavuz, 2005; Dinçer ve Öztunç, 2009; Erbil ve diğerleri, 2006), anne eğitim durumu (Baybek ve Yavuz, 2005; Küçükosmanoğlu, 2013; Abbasoğlu ve Öncü, 2013), yetişkin bireylerde sahip olunan çocuk sayısı (Erbil ve Bostan, 2004) değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

2.3.2. Özsaygıyı Olumsuz Etkileyen Faktörler

Beden imajı ve sosyal görünüş algısı: Bedensel görünüş özsaygı gelişimini etkileyen bir unsur olarak değerlendirilmekte olup (Yücel, 2013), insanların kendi bedenlerinden hoşnut olma düzeyleri ve sosyal görünüş kaygıları özsaygı düzeylerini olumsuz yönde etkilemektedir. Ergenlik döneminde bulunan kız çocukları üzerinde yapılan bir araştırmada ergenlik dönemindeki kız çocuklarının kendi bedenlerinden hoşnut/memnun olma düzeylerinin özsaygısı üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda beden algısı ile özsaygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuş, elde edilen bulgulara göre ergenlik döneminde bulunan kız çocuklarında beden algısı/beden memnuniyet düzeyinin düşük olmasının özsaygısını da olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir (Oktan ve Şahin, 2010). Obez bireyler üzerinde yapılan bir araştırmada beden imajı ile özsaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda beden imajı düşük olan bireylerin özsaygılarının da düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Pınar, 2002). Eriş ve İkiz (2013) tarafından ergenlik döneminde bulunan çocuklar üzerinde yapılan araştırmada da sosyal kaygı düzeyinin düşük olmasına paralel olarak bireyin özsaygı düzeyinin de düştüğü tespit edilmiştir. Aynı araştırmada olumlu beden imajına sahip olan çocuklarla kıyaslandığı zaman olumsuz beden imajına sahip olan çocukların daha düşük özsaygı puanına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Engellilik ya da kronik hastalıklar: Bireyin engelli ya da kronik hastalık sahibi olması özsaygısını etkileyen unsurlar olarak değerlendirilmektedir (Tözün, 2010). Pınar (2002) tarafından yapılan araştırmada depresyon ile özsaygısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuş, elde edilen bulgulara göre insanların depresyon düzeyleri arttıkça özsaygılarının azaldığı tespit edilmiştir. Erdem ve Taşçı (2003) tarafından yapılan

araştırmada tüberküloz hastalarının özsaygı düzeylerinin orta düzey olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada hastalıktan kurtulacağına inanan hastaların özsaygı düzeylerinin iyileşme umudu olmayan hastalara kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyo-ekonomik yapı: İnsanların sahip oldukları sosyo-ekonomik özellikler özsaygıyı etkilemekte olup, yapılan araştırmalar sosyo-ekonomik yapısı kötü olan bireylerin özsaygı düzeylerinin de düşük olduğunu ortaya koymaktadır (Karadağ ve diğerleri, 2008; Çam ve diğerleri, 2000; Aktaş, 2011; Gürşen-Otacıoğlu, 2009; Dinçer ve Öztunç, 2009; Abbasoğlu ve Öncü, 2013; Mollaoğulları ve Cemil-Alptuğ, 2013). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada ekonomik gelir düzeyini yeterli bulan öğrencilerin özsaygı düzeylerinin ekonomik gelir düzeyini yetersiz bulan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Baybek ve Yavuz, 2005). Benzer şekilde hamilelik sürecinde bulunan bayanlar üzerinde yapılan araştırmada da ekonomik gelir düzeyi düştükçe bireylerin özsaygı düzeylerinin de anlamlı bir biçimde azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Babacan-Gümüş ve diğerleri, 2011).

Düşük sosyal destek: İnsanların doğup büyüdükleri sosyal çevredeki insanlar ile olan ilişkileri ve geçirdiği yaşantılar gelişim düzeyini çeşitli açılardan etkilemektedir. Bireyin yakın çevresi ile olan ilişkileri dünyayı ve kendini algılamasına katkı sağlarken, çevre ile olumsuz sosyal etkileşimler gelişimi birçok açıdan olumsuz yönde etkilemektedir (Sezer, 2010). Bu kapsamda sosyal ortamlara az katılan bireylerin benlik saygılarının da düşük olduğu belirtilmektedir (Köksal-Akyol ve Salı, 2013). Bunun yanında çocukların gelişim dönemlerinde sosyal çevre tarafından aşağılayıcı davranışlara maruz kalmaları da özsaygı gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Örneğin; kendisi ile sürekli olarak çirkin ya da aptal diye dalga geçilen bir çocuk kendisini değersiz hissetmeye başlamakta, buna paralel olarak özsaygı düzeyi azalmaktadır (Yücel, 2013).

Çocuklarda aile içinde algılanan sosyal destek ve olumsuz aile tutumları da bazen özsaygı gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuklarda aile içerisinde sıklıkla karşılaşılan ve özsaygı gelişimini olumsuz yönde etkileyen unsurların başında ebeveynlerin başka insanların yanında çocukları ile alay etmeleri, çocuklarını değersiz görmeleri ya da beğenmemeleri, çocuklarını diğer çocuklar ile kıyaslamaları, çocukların sergiledikleri bazı davranışları göz önünde bulundurarak (kirlilik, düzensizlik, tembellik, unutkanlık, sakarlık vb.) serzenişlerde bulunmaları, yapılan hataları çocukların yüzüne vurmaları gibi davranışlar gelmektedir (Yücel, 2013).

Kötü arkadaş çevresi: Özsaygı gelişiminin hızlı olduğu dönem olan ilköğretim çağı başta olmak üzere çocuklarda ve gençlerde arkadaş çevresinin kötü olması özsaygı gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Kapcı ve diğerleri (2004) tarafından yapılan araştırmada ilköğretim öğrencilerinde akran çevresinde zorba davranışlara sahip olma sıklığı ile özsaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada akran çevresinde sözel, bedensel, cinsel ya da duygusal zorbalığa maruz kalmanın özsaygı düzeyini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeveynlerin ayrı yaşaması: Ebeveynlerin çocuklarına yönelik yaklaşımları ve çocuk yetiştirmede kullandıkları tutumlar özsaygı gelişimini farklı açılardan etkilerken (Karaırmak ve Siviş-Çetinkaya, 2011), ebeveynlerin boşanması ve ayrı yerlerde yaşamaları çocukların özsaygı gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu alanda yapılan bir araştırmada ebeveynleri birlikte yaşayan aile çocukları ile ebeveynleri boşanmış olan çocukların özsaygı düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmış, araştırmanın sonunda ebeveynleri birlikte yaşayan çocuklarla kıyaslandığı zaman ebeveynleri boşanmış olan çocukların özsaygı düzeylerinin daha düşük olduğu bulunmuştur (Öztürk, 2006). Yapılan benzer bir araştırmada anne baba evlilik durumunun özsaygı üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya üniversite öğrencileri dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda anne babası birlikte yaşayan üniversite öğrencileri ile kıyaslandığı zaman anne babası ayrı yaşayan öğrenciler ile parçalanmış aile yapısına sahip olan öğrencilerin daha düşük özsaygı düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir (Küçükosmanoğlu, 2013).

2.3.3. Özsaygının Özellikleri

Özsaygısı yüksek ya da düşük olan bireylerin sahip oldukları temel özellikler şu şekilde sıralanmaktadır (Sam ve diğerleri, 2010; Mollaoğulları ve Cemil-Alptuğ, 2013; Tözün, 2010; Bushman ve Baumeister, 1998; Donnellan ve diğerleri, 2005);

- Özsaygısı yüksek olan insanlar kendilerine güvenleri ve başarma istekleri yüksek bireylerdir.
- Özsaygısı yüksek olan insanlar zorluklar karşısında yılmayan ve mücadele eden, bunun yanında kendilerini saygı değer birer fert olarak gören insanlardır.
- Özsaygısı yüksek olan insanlar çevrelerine karşı duyarlı olup, yararlı ve önemli görme eğilimi yüksek olan bireylerdir. Buna karşılık özsaygısı yüksek olan

insanların genellikle özerk ve bağımsız hareket etmekten hoşlandıkları belirtilmektedir.

- Özsaygısı yüksek olan bireyler genellikle yeniliklere açıktır.
- Özsaygısı yüksek olan bireyler diğer insanlarla kolay iletişim kurabilen, girişimci, rahat ve yaratıcı yönleri güçlü bireylerdir.
- Yüksek özsaygı düzeyi bireyin atılganlık özelliklerini de pozitif yönde etkilemekte olup, literatürde yer alan araştırma bulguları da bu görüşü desteklemektedir.
- Özsaygı düzeyi düşük olan bireylerde yüksek depresyon, kaygı ve psikosomatik belirtiler ortaya çıkabilmektedir.
- Özsaygı düzeyi düşük olan insanların şiddet eğilim potansiyelleri yüksektir. Bunun yanında düşük özsaygı ile anti sosyal davranışlar sergileme arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

2.3.4. Özsaygıyı Yükseltmek İçin Öneriler

Literatürde yer alan birçok araştırmada insanların özsaygı düzeylerini arttırmaya yönelik önerilerde bulunulmuştur. Söz konusu araştırmalarda özsaygıyı arttırmaya yönelik olarak sunulan önerilerden bazıları aşağıda sıralanmıştır (Küçükosmanoğlu, 2013; Erbil ve diğerleri, 2006);

- Eğitim ortamında özsaygısı düşük olan öğrencilerin özsaygılarının arttırılması amacıyla danışma ve rehberlik faaliyetleri düzenlenmesinin faydalı olacağı belirtilmektedir.
- Aileler çocuklarına sevecen bir biçimde yaklaşmalı, çocukları kabul görülen ortamlarda yetiştirmeli ve çocukların yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmalıdırlar.
- Aileler çocukları yeterli düzeyde zaman ayırmalı, çocuklarının sorunlarını iyi dinlemeli, çocukların aile içerisinde konuşabilecekleri konuları rahatça konuşmaları için uygun ortamlar sağlamalı, aile içi alınan kararlara çocuklarının da etkin bir biçimde katılmaları sağlanmalıdır.
- Ebeveynler özellikle ergenlik dönemi boyunca çocuklarını ergenlik dönemi hakkında bilgilendirmeli, gereksinim duyulduğu hallerde çocuklarını bilinçlendirme konusunda profesyonel yardım almalıdır.

- Okul ortamında öğretmenler çocukların olumlu özsaygıya sahip olmalarına teşvik edici hareketlerde bulunmalıdırlar.

2.4. Öğretmenlik Mesleğinde Özsaygı

Toplumların geleceklerini olumlu yönde geliştirmek amacıyla yapılan yatırımlar içerisinde insana yapılan yatırım önemli bir yer tutmaktadır. Toplumların istenilen düzeyde sağlıklı bir biçimde gelişmeleri, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, toplumsal görüşü ve ahlaki değerleri benimsemiş olan nitelikli öğretmenler sayesinde mümkün olmaktadır (Yıldırım ve diğerleri, 2010).

Öğretmenlik mesleği toplum içerisinde güçlü bir statüye sahip bir meslektir. Bunun yanında toplumsal bir sistem olarak ele alındığında eğitim sisteminin sahip olduğu en temel öğenin öğretmenler olduğu ve eğitimin kalitesi ve niteliğinin de öğretmenlere bağlı olduğu belirtilmiştir (Dilmaç ve Ekşi, 2012). Gerek bir meslek olarak gerekse bu mesleği yürüten bireyler için belirli bir adanmışlık ve bağlılık düzeyi gerektiren yapısı ile öğretmenliğin, özsaygı ile doğrudan ilişkili birçok karakteristik niteliklere sahip olduğu görülmüştür (Dursun, Çuhadar ve Tanyeri, 2014).

Öğretmenlik mesleğinde öğretmen nitelikleri içerisinde özsaygısı önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle öğretmenlerin meslek yaşamı öncesinde bu mesleğe seçilmelerinde özsaygılarının dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir. Bunun temelinde özsaygısı yüksek olan bireylerin sosyal, yaratıcı, özgüveni yüksek ve başarılı birey olmaları yatmaktadır. Söz konusu özelliklere sahip olan bireylerin mesleki farkındalık düzeylerinin de yüksek olacağı öngörülmektedir (Gürşen-Otacıoğlu, 2009). Biroğul ve Deniz'e (2017) göre, öğretmenlik mesleği toplum tarafından değer verilen, değişime ve yeniliğe açık bir meslek dalıdır. Bu nedenle öğretmenler meslek yaşamı boyunca toplumsal değişim ve gelişmeleri takip etmektedir. Öğretmenler değişim ve gelişimleri meslekleri ile bütünleştirerek görev yaptıkları kurumların yapı taşını oluşturmaktadır. Bu süreçte öğretmenlerin özsaygılarını geliştirmeleri önemli bir husus olarak değerlendirilmektedir. Öğretmenlerin kendi özsaygılarını oluşturabilmeleri öncelikli olarak kendi benliklerini iyi bilmeleri ile sağlanabilmektedir. Öğretmenler meslek tercihlerini de bu şekilde yapmaktadırlar.

Öğretmenlik mesleği ile özsaygı arasındaki ilişkinin, öğretmen yetiştiren kurumlarda öğrenim gören öğretmen adayları içinde büyük önem arz etmektedir. Alan yazın incelendiğinde; öğretmenlik mesleğinde özsaygının önemli bir yere sahip olduğunu

gösteren birçok çalışma olduğu görülmektedir (Gürşen-Otacıoğlu, 2009; Kaynak ve diğerleri, 2015; Biroğul ve Deniz, 2017 ; Körükçü ve Oğuz, 2011; Yıldırım ve diğerleri, 2010; Akgül ve diğerleri, 2017; Uslu, 2015 ; Danişman ve diğerleri, 2016). Yapılan çalışmalarda öğretmenlerin mesleklerinde başarılı ve verimli olmaları, bunun yanında kendilerini meslek yaşamında değerli ve önemli görmeleri için yüksek özsaygısına sahip olmaları gerektiği vurgulanmıştır (Körükçü ve Oğuz, 2011).

Yapılan alan yazın incelemesinde, beden eğitimi öğretmen adaylarına yönelik yapılan çalışmalara da rastlanmıştır. Hein ve Caune (2014), beden eğitimi öğretmenlerinin desteği aracılığıyla gelişen özsaygıları ile özerklik algıları arasındaki olumlu ilişkiye vurgu yaptığı görülmüştür. Abbasoğlu ve Öncü (2013)'ün, beden eğitimi öğretmen adayları ile yaptıkları diğer bir araştırmada, özsaygı ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Benzer bir çalışmada da beden eğitimi öğretmen adaylarının özsaygıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Pehlivan, 2010). Diğer bir araştırmada, futsal liginde oynayan öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir ilişkinin ortaya konduğu belirlenmiştir (Can, 2014). Beden Eğitimi öğretmen adayları ile yapılan farklı bir araştırmada ise, öğrenmenin çabaya bağlı olduğu inanç ve öğrenmenin yeteneğe bağlı olduğu inançlarının özsaygı düzeylerinin anlamlı belirleyicisi olduğu sonucuna varıldığı görülmüştür (Özşaker, Canbolat ve Yıldız, 2011).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Türkiye ve İran'da beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin özsaygı düzeyleriyle ilişkili sosyo-demografik değişkenlerin incelendiği bu araştırmada tarama modelinde betimsel araştırmalardan kültürlerarası karşılaştırmalı araştırma yöntemi kullanılmıştır. Sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan kültürlerarası karşılaştırmalı araştırmalar, farklı ülkelerin ya da kültürlerin belirli özellikler açısından karşılaştırılmasını amaçlayan araştırmalara verilen addır (Elder, 1976). Bu araştırmada benzer şekilde, Türkiye ve İran'da beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin araştırma kapsamında ele alınan bağımsız değişkenler açısından benzerlikler ve farklılıklar incelenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 öğretim yılında Tebriz Farhangian Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 111 öğrenci, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümüne devam eden 80 öğrenci olmak üzere toplam 191 öğrenciden oluşturmuştur. Analize dahil edilen öğrencilerin, %61,8'i kadın ve %38,2'si erkektir. Öğrencilerin demografik özeliklerine ilişkin daha ayrıntılı bilgiler Tablo 1 de yer almaktadır.

Tablo 1. *Türkiye ve İran Örneklemine İlişkin Betimsel İstatistikler*

Değişken	Türkiye		İran		Toplam	
	n	**%**	**n**	**%**	**n**	**%**
Cinsiyet						
Kadın	44	55,0	74	66,7	118	61,8
Erkek	36	45,0	37	33,3	73	38,2
Sınıf Düzeyi						
1. Sınıf	24	30,0	18	16,2	42	22,0
2. Sınıf	26	32,5	45	40,5	71	37,2
3. Sınıf	13	16,3	27	24,3	40	20,9
4. Sınıf	17	21,3	21	18,9	38	19,9
Yaş Düzeyi						
18 Yaş ve Altı	13	16,3	54	48,6	13	6,8
19-21 Yaş	46	57,5	40	36,0	100	52,4

22-24 Yaş	19	23,8	17	15,3	59	30,9
24 Yaş ve Üstü	2	2,5			19	9,9
Algılanan Akademik Başarı Düzeyi						
Düşük	7	8,8	23	20,7	7	3,7
Orta	59	73,8	88	79,3	82	42,9
İyi	14	17,5			102	53,4
Anne Eğitim Durumu						
Okur-yazar Değil	9	11,3	14	12,6	23	12,0
Okur-yazar	1	1,3	8	7,2	9	4,7
İlkokul	34	42,5	27	24,3	61	31,9
Ortaokul	15	18,8	23	20,7	38	19,9
Lise	16	20,0	21	18,9	37	19,4
Lisans ve Lisansüstü	5	6,3	18	16,2	23	12,0
Baba Eğitim Durumu						
Okur-yazar Değil	1	1,3	4	3,6	5	2,6
Okur-yazar	2	2,5	4	3,6	6	3,1
İlkokul	26	32,5	14	12,6	40	20,9
Ortaokul	15	18,8	24	21,6	39	20,4
Lisans	24	30,0	25	22,5	49	25,7
Lisans ve Lisansüstü	12	15,0	40	36,0	52	27,2

Tablo 1'de araştırma kapsamında ele alınan değişkenlere ait frekans ve yüzdeler Türkiye, İran ve tüm örneklem için görülmektedir. Tablo 1'de görüldüğü gibi, örneklemi oluşturan öğrencilerin %38,2’si erkek, %61,8’i kadındır. Öğrencilerin %22’si 1. sınıfa, %37,2’si 2. sınıfa, %20,9’u 3. sınıfa ve %19,9’u ise 4. sınıfa devam etmektedir. Öğrencilerin %6,8’i 18 yaş ve altı, %52,4’ü 19-21 yaşlar arasında, %30,9’u 22-24 yaşlar arasında ve %9,9’u ise 24 yaş ve üstüdür. Öğrencilerin algıladıkları akademik başarı düzeyleri ise %3,7’si düşük, %42,9 orta ve %53,4’ü ise iyi düzeye sahip olduklarını belirtmiştir. Anne eğitim durumu açısından incelendiğinde öğrencilerin %12’si annesinin okur-yazar olmadığını, %4,7’si okur-yazar olduğunu, %31,9’u ilkokul düzeyinde, %19,9’u ortaokul düzeyinde, %19,4’ü lise düzeyinde ve %12’si ise lisans ve lisansüstü düzeyde olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin baba eğitim durumları açısından incelendiğinde %2,6’sı babasının okur-yazar olmadığını, %3,1’i okur-yazar olduğunu, %20,9’u ilkokul düzeyinde, %20,4’ü ortaokul düzeyinde, %25,7’si lise düzeyinde ve %27,2’si ise lisans ve lisansüstü düzeyde olduğunu belirtmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Türkiye ve İran'da beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin özsaygı düzeylerini belirleyebilmek amacıyla her iki ülkede geçerlilik ve güvenirlilik çalışmaları gerçekleştirilen, Cooper-Smith Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır.

Cooper-Smith Benlik Saygısı Ölçeği (CBSÖ), Stanley Cooper-Smith (1975) tarafından geliştirilmiştir. Kişinin çeşitli alanlarda kendisi hakkındaki tutumunu değerlendirmede kullanılan bir ölçme aracıdır. Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması Turan ve Tufan (1987) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin çocuklara ve yetişkinlere uygulanan iki ayrı formu bulunmaktadır. Yetişkinler formu 25 maddelik kısa form ve 58 maddelik uzun formlardan oluşmaktadır. Araştırmada, ölçeğin 25 maddelik kısa formu kullanılmıştır. Özsaygı düzeyi bireylerin 25 soruya verdikleri yanıtlardan tespit edilmektedir. Olumsuz bir ifadeye 'Hayır', olumlu bir ifadeye de 'Evet' diyenler her bir sorudan bir puan almakta, alınan tüm puanlar toplandıktan sonra 100 üzerinden bir değerlendirme yapmak amacıyla elde edilen puan 4 ile çarpılmaktadır. Böylece, elde edilen sonuç o kişinin özsaygı düzeyini vermektedir (Pişkin, 1997). Ölçekten alınan yüksek puan bireylerin benlik saygısının yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçeğin birer yıl arayla yapılan iki ayrı Türkçe uyarlama çalışmasında test-tekrar test güvenilirliği 0,65 ve 0,76 olarak saptanmıştır. CBSÖ'nin Farsça versiyonunun güvenirliği Ebrahimi (1990) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin güvenirlik indeksi 0,80 and 0,85 olarak saptanmıştır. Farklı araştırmalarda da (Nayebi Fard, 2003; Sabet and Houman, 2007) güvenirlik 0,83 ve 0,89 arasında değişmektedir. Bu araştırmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı .75 olarak bulunmuştur.

3.4. Süreç

Araştırmaya konu olan veriler 2016-2017 öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. Öğrencilerin araştırmaya katılmanın gönüllülük ilkesine göre olduğu, verdikleri cevapların gizli kalacağı, araştırmanın başlangıcında, ortasında ya da sonunda herhangi bir yaptırıma uğramadan çekilebilecekleri hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmacı veri toplama aracını ders saatlerinde uygulamıştır. Araştırmaya katılmayan öğrenci olmamıştır. Öğrencilere herhangi bir teşvik verilmemiştir. Uygulamalar yaklaşık olarak 15 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 22 istatistik programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizleri gerçekleştirilmeden önce ilk olarak, ölçeklerin büyük bir kısmını cevaplamayan veya rastgele doldurduğu düşünülen az sayıda katılımcı veri setinden çıkarılmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan bireylerin demografik özellikleri hakkındaki verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımından yararlanılmıştır. Araştırmanın amacına yönelik verilerin test edilmesinde ise çift yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Çift yönlü varyans analizi (ANOVA) bağımlı değişken bir bağımsız değişken iki olduğunda kullanılan bir istatistiksel analiz tekniğidir (Field, 2013; Ho, 2013). Literatürde faktöriyel ANOVA olarak da bilinmektedir. Bu analiz yönteminin en önemli avantajlardan biri araştırmacıların bağımsız değişkenlerdeki temel etkileri analizi edebilmenin yanı sıra, bir bütün olarak bağımsız değişkenlerin kendi aralarında bir etkileşim etkisi olup olmadığını test edebilmesidir (Field, 2013; Ho, 2013). Çift yönlü varyans analizinin üç varsayımı bulunmaktadır (Field, 2013; Ho, 2013). Bu varsayımlardan ilki örneklemlerin kaynak evrenlerden bağımsız bir şekilde seçilmiş olmasıdır. Bu varsayım araştırma tasarımıyla ilgilidir ve istatistiksel olarak test edilemez. Ancak araştırmada Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve İran'daki üniversite öğrencilerini temsil eden bir çalışma grubu bulunduğundan bu varsayım karşılanmıştır. İkinci varsayım bağımlı değişkeninin normal dağılım göstermesidir. Bu varsayım örneklem büyüklüğü dikkate alınarak ölçme ve değerlendirme uzmanlarının önerileri doğrultusunda (Field, 2013; Hair ve diğerleri, 2014; Ho, 2013) çarpıklık ve basıklık değerleri kontrol edilerek incelenmiştir. Genel bir kural olarak, çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ila +2 değerleri arasında olması çarpıklık ve basıklık değerlerinin normalden belirgin bir sapma göstermediğine işaret etmektedir (Field, 2013; George ve Mallery, 2016; Pituch ve Stevens, 2016). Veri setinde her çift yönlü varyans uygulaması öncesi ayrı ayrı değişkenlere yönelik çarpıklık ve basıklık değerlerinin hesaplanmıştır. Elde edilen verilerin verilerin normale yakın bir dağılım gösterdiğine karar verilmiştir. Son varsayım, varyansların homojenliği varsayımıdır. Bu varsayım Levene testi ile kontrol edilmiş ve verilerin homojen olduğu görülmüştür. Hipotezlerin test edilmesinde .05 hata payı üst sınır olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Türkiye ve İran'da beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin özsaygı düzeyleriyle ilişkili sosyo-demografik değişkenlerin incelenmesinin amaçlandığı araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacına dönük soruların çözümü için toplanan verilerin istatistiksel teknikler kullanılarak çözümlemesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Türkiye ve İran'da beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin özsaygı düzeyleriyle ilişkili sosyo-demografik değişkenlerin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmanın birinci alt problemi, "beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yaşadıkları kültüre (Türkiye ve İran) göre özsaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?" şeklinde ifade edilmişti.

Öğretmen adaylarının yaşadıkları kültüre (Türkiye ve İran) göre özsaygı düzeyleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için; *t* testi uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının aldıkları puanlar ile ilgili bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. *Yaşadıkları kültüre göre öğretmen adaylarının özsaygı ölçeğinden aldıkları puanların dağılımı*

		N	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Özsaygı Düzeyi	**Türkiye**	80	73,99	14,64	,846	,40
	İran	111	72,07	15,98		

Tablo 2'de, yaşadıkları kültüre göre öğretmen adaylarının özsaygı ölçeğinden aldıkları puanların dağılımı görülmektedir. Buna göre, Türkiye'de yaşayan öğretmen adaylarının özsaygı puan ortalamalarının 73,99 ve İran'daki öğretmen adaylarının özsaygı puan ortalaması da 72,07'dir. Hem Türkiye hem de İran'daki öğretmen adaylarının özsaygı puanlarının orta düzeyin üzerinde olduğu görülmektedir. Ancak özsaygı puan ortalaması açısından Türkiye'deki öğretmen adaylarının puan ortalamalarının İran'daki öğretmen adaylarının puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı incelendiğinde, Türkiye ve İran'daki öğretmen adaylarının özsaygı (t=,846; p=,40) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Sonuç olarak öğretmen adaylarının yaşadıkları kültüre

göre özsaygı düzeylerinin farklılık göstermediği diğer bir ifade ile benzer düzeyde olduğu söylenebilir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın ikinci alt problemi, "beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri yaşadıkları kültür (Türkiye ve İran) ve cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?" şeklinde ifade edilmişti.

Araştırmanın ikinci problemini test etmek amacıyla çift yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Tablo 3'de, katılımcıların yaşadıkları kültür ve cinsiyetlerine göre ortalama puanları ve standart sapma puanları, Tablo 4'te ise çift yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir.

Tablo 3. *Kültür ve Cinsiyete Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Ortalama Puanları ve Standart Sapma Puanları*

Cinsiyet	**Türkiye**		**İran**		**Toplam**	
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS
Kadın	73,64	13,95	73,08	16,38	73,29	15,46
Erkek	74,42	15,63	70,05	15,16	72,21	15,44

Tablo 4. *Kültür ve Cinsiyete Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Çift Yönlü ANOVA Sonuçları*

Kaynak	**Sd**	**KO**	**F**	**p**	**Kısmi η^2**
Kültür (A)	1	265,64	1,109	,294	,006
Cinsiyet (B)	1	55,44	,232	,631	,001
A x B	1	159,21	,665	,416	,004
Hata	187	239,48			

Not: KO=Kareler Ortalaması, Kısmi η^2 = Etki Büyüklüğü.

Tablo 4'te görüldüğü gibi çift yönlü varyans analizi sonucunda kültür (F (1, 187)= 1,109, *p>,05, kısmi η2*= ,006), cinsiyet (F (1, 187)= ,232, *p>,05, kısmi η2*= ,001) temel

etkisi ve kültür ve cinsiyet (F (1, 187)= ,665, *p>,05, kısmi η2=* ,004) etkileşimi anlamsızdır. Diğer bir ifade ile özsaygı puanlarının cinsiyet ve kültür değişkenlerine göre karşılaştırıldığı iki yönlü varyans testi sonuçlarına göre özsaygı puanlarının hem cinsiyete hem de kültür değişkenine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı tespit edilmiştir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın üçüncü alt problemi, "beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri yaşadıkları kültür (Türkiye ve İran) ve sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?" şeklinde ifade edilmişti.

Araştırmanın üçüncü problemini test etmek amacıyla çift yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Tablo 5'de, katılımcıların yaşadıkları kültür ve sınıf düzeyine göre ortalama puanları ve standart sapma puanları, Tablo 6'da ise çift yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir.

Tablo 5. *Kültür ve Sınıf Düzeyine Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Ortalama Puanları ve Standart Sapma Puanları*

Sınıf Düzeyi	**Türkiye**		**İran**		**Toplam**	
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS
1. sınıf	73,67	17,17	64,89	18,33	69,90	18,00
2. sınıf	75,08	11,82	73,87	15,24	74,30	14,01
3. sınıf	72,53	16,06	69,78	15,51	70,68	15,53
4. sınıf	73,88	14,77	77,33	14,32	75,79	14,43

Tablo 6. *Kültür ve Sınıf Düzeyine Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Çift Yönlü ANOVA Sonuçları*

Kaynak	**Sd**	**KO**	**F**	**p**	**Kısmi η^2**
Kültür (A)	1	228,512	,969	,326	,005
Sınıf Düzeyi (B)	3	361,525	1,533	,208	,025

Tablo 6. (Devam) *Kültür ve Sınıf Düzeyine Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Çift Yönlü ANOVA Sonuçları*

Kaynak	Sd	KO	F	p	Kısmi η^2
A x B	3	254,573	1,079	,359	,017
Hata	183	235,861			

Not: KO=Kareler Ortalaması, Kısmi η^2 = Etki Büyüklüğü.

Tablo 6'da görüldüğü gibi çift yönlü varyans analizi sonucunda kültür (F (1, 183)= ,969, *p>,05, kısmi η2=* ,005), sınıf düzeyi (F (1, 183)=1,533, *p>,05, kısmi η2=* ,025) temel etkisi ve kültür ve sınıf düzeyi (F (1, 183)= 1,079, *p>,05, kısmi η2=* ,017) etkileşimin anlamsız olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının özsaygı puanlarının hem sınıf düzeyine hem de kültür değişkenine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı söylenebilir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın dördüncü alt problemi, "beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri yaşadıkları kültür (Türkiye ve İran) ve algılanan akademik başarı düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?" şeklinde ifade edilmişti.

Araştırmanın dördüncü problemini test etmek amacıyla çift yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Tablo 7'de, katılımcıların yaşadıkları kültür ve algılanan akademik başarı göre ortalama puanları ve standart sapma puanları, Tablo 8'te ise çift yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir.

Tablo 7. *Kültür ve Algılanan Akademik Başarı Düzeyine Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Ortalama Puanları ve Standart Sapma Puanları*

Algılanan Akademik Başarı Düzeyine	Türkiye		İran		Toplam	
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS
Düşük	78,29	14,94			78,29	14,94
Orta	74,02	14,79	65,91	16,96	71,74	15,75
İyi	71,71	14,42	73,68	15,41	73,41	15,23

Tablo 8. *Kültür ve Algılanan Akademik Başarı Düzeyine Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Çift Yönlü ANOVA Sonuçları*

Kaynak	Sd	KO	F	p	Kısmi η^2
Kültür (A)	1	262,918	1,119	,292	,006
Başarı (B)	2	234,897	,999	,370	,011
A x B	1	708,240	3,013	,084	,016
Hata	186	235,044			

Not: KO=Kareler Ortalaması, Kısmi η^2 = Etki Büyüklüğü.

Tablo 8'de görüldüğü gibi çift yönlü varyans analizi sonucunda kültür (F (1, 186)= 1,119, *p>,05, kısmi η2*= ,006), algılanan akademik başarı düzeyi (F (1, 183)= ,999, *p>,05, kısmi η2*= ,011) temel etkisi ve kültür ve algılanan akademik başarı düzeyi (F (1, 183)= 3,013, *p>,05, kısmi η2*= ,016) etkileşimin anlamsız olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının özsaygı puanlarının hem algılanan akademik başarı düzeyi hem de kültür değişkenine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı söylenebilir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın beşinci alt problemi, "beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri yaşadıkları kültür (Türkiye ve İran) ve anne eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?" şeklinde ifade edilmişti.

Araştırmanın beşinci problemini test etmek amacıyla çift yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Tablo 9'da, katılımcıların yaşadıkları kültür ve anne eğitim durumuna göre ortalama puanları ve standart sapma puanları, Tablo 10'daise çift yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir.

Tablo 9. *Kültür ve Anne Eğitim Durumuna Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Ortalama Puanları ve Standart Sapma Puanları*

Anne Eğitim Durumu	Türkiye		İran		Toplam	
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS
Okur-yazar değil	64,889	16,466	71,429	13,207	68,870	14,570

Tablo 9. (Devam) *Kültür ve Anne Eğitim Durumuna Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Ortalama Puanları ve Standart Sapma Puanları*

Anne Eğitim Durumu	**Türkiye**		**İran**		**Toplam**	
	Ortalama	SS	Ortalam	SS	Ortalama	SS
Okur-yazar	84,000	-	69,500	14,010	71,111	13,968
İlkokul	74,088	15,606	73,481	17,441	73,819	16,304
Ortaokul	74,933	13,220	72,348	14,913	73,368	14,142
Lise	76,750	12,918	75,048	16,776	75,783	15,053
Yükseköğretim	76,000	13,856	67,778	17,808	69,565	17,087

Tablo 10. *Kültür ve Anne Eğitim Durumuna Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Çift Yönlü ANOVA Sonuçları*

Kaynak	**Sd**	**KO**	**F**	**p**	**Kısmi η^2**
Kültür (A)	1	240,159	,991	,321	,005
Anne Eğt. (B)	5	183,071	,755	,583	,021
A x B	5	140,554	,580	,715	,016
Hata	179	242,386			

Not: KO=Kareler Ortalaması, Kısmi η^2 = Etki Büyüklüğü.

Tablo 10'da görüldüğü gibi çift yönlü varyans analizi sonucunda kültür (F (1, 179)= ,991, *p>,05, kısmi η2*= ,005), anne eğitim durumu (F (1, 179)= ,755, *p>,05, kısmi η2*= ,021) temel etkisi ve kültür ve anne eğitim durumu (F (1, 179)= ,580, *p>,05, kısmi η2*= ,016) etkileşimin anlamsız olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının özsaygı puanlarının hem anne eğitim durumu hem de kültür değişkenine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı söylenebilir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın altıncı alt problemi, “beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri yaşadıkları kültür (Türkiye ve İran) ve baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmişti.

Araştırmanın altıncı problemini test etmek amacıyla çift yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Tablo 11’de, katılımcıların yaşadıkları kültür ve baba eğitim durumuna göre ortalama puanları ve standart sapma puanları, Tablo 12'te ise çift yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir.

Tablo 11. *Kültür ve Baba Eğitim Durumuna Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Ortalama Puanları ve Standart Sapma Puanları*

Baba Eğitim Durumu	**Türkiye**		**İran**		**Toplam**	
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS
Okur-yazar değil	40,000	-	64,000	9,797	59,200	13,682
Okur-yazar	56,000	16,971	75,000	14,000	68,666	16,476
İlkokul	73,500	14,263	69,428	16,722	72,075	15,083
Ortaokul	76,266	9.,776	77,333	15,090	76,923	13,057
Lise	75,000	16,054	68,800	18,073	71,836	17,223
Yükseköğretim	76,000	14,869	72,400	15,340	73,230	15,165

Tablo 12. *Kültür ve Baba Eğitim Durumuna Göre Özsaygı Puanlarına İlişkin Çift Yönlü ANOVA Sonuçları*

Kaynak	**Sd**	**KO**	**F**	**p**	**Kısmi η^2**
Kültür (A)	1	378,600	1,624	,204	,009
Baba Eğt. (B)	5	487,281	2,090	,069	,055
A x B	5	298,557	1,281	,274	,035
Hata	179	233,139			

Not: KO=Kareler Ortalaması, Kısmi η^2 = Etki Büyüklüğü.

Tablo 12'de görüldüğü gibi çift yönlü varyans analizi sonucunda kültür (F (1, 179)= 1,624, *p>,05, kısmi η2*= ,009), baba eğitim durumu (F (1, 179)= 2,090, *p>,05, kısmi η2*= ,055) temel etkisi ve kültür ve baba eğitim durumu (F (1, 179)= 1,281, *p>,05, kısmi η2*=

,035) etkileşimin anlamsız olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının özsaygı puanlarının hem baba eğitim durumu hem de kültür değişkenine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı söylenebilir.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde, araştırmada yanıt aranan sorulara ilişkin bulgulardan elde edilen veriler, kendi içinde ve alınyazındaki ilgili araştırmalar çerçevesinde ilişkilendirilerek tartışılmıştır. Ardından araştırma sonuçlarına dayalı olarak önerilere yer verilmiştir.

Bu araştırmanın amacı, Türkiye ve İran'daki beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının özsaygı düzeylerinin karşılaştırılmasıdır. Kültürlerarası karşılaştırmalı araştırma yönteminden yararlanarak tasarlanan araştırmanın katılımcı grubunu 80 Türkiye (36 erkek ve 44 kadın) ve 111 İranlı (37 erkek ve 74 kadın) öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak her iki ülkede geçerlilik ve güvenirlilik çalışmaları gerçekleştirilen, Cooper-Smith Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizinde ANOVA kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulardan şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Öğretmen adaylarının özsaygı puanları incelendiğinde, hem Türkiye hem de İran'daki öğretmen adaylarının orta düzeyin üzerinde olduğu görülmektedir. Ancak özsaygı puan ortalaması açısından Türkiye'deki öğretmen adaylarının puan ortalamalarının İran'daki öğretmen adaylarının puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmesine karşın, öğretmen adaylarının yaşadıkları kültüre göre özsaygı düzeylerinin farklılık göstermediği diğer bir ifade ile benzer düzeyde olduğu söylenebilir. Bunun temel nedeni olarak her iki ülkenin de dini olarak Müslüman olmaları ve aile yapılarının birbirine benzer olmaları söylenebilir. Batı toplumlarındaki bireyci yaşamın aksine Asya toplumlarında aile kavramı daha ön plandadır. Türkiye'deki aileler gibi İranlı ailelerde de aile ilişkileri, bireysel arzulardan daha kutsal ve daha önemli olarak görülmektedir. Ek olarak, Türkiye'ye benzer biçimde, İranlı aileler ataerkil olarak nitelendirilir, bu nedenle ebeveynlere ve aile uyumuna duyulan saygı önemlidir (Jalali 2005; Sayyedi 2009). Bu nedenle algılanan ebeveyn-çocuk etkileşimlerinin, bireylerin özsaygı ve genel öz-yeterliklerinde de etkili olabileceği söylenebilir. Farruggia ve diğ. (2004) yapmış oldukları araştırmalarında Çinli gençlerin özsaygı düzeylerinin yüksek olmasının temel nedeni olarak aile arasındaki ilişkilerin daha sıcak olmasından kaynaklanabileceğini belirtmişlerdir. Alan yazın incelendiğinde batı toplumları ile doğu toplumları olarak ifade edilen Asya ile Avrupa ve Amerika'da yaşayan genellikle çocuklar üzerinde yapılan araştırmalarda batı toplumunda yaşayanların doğu

toplumundakilere göre daha yüksek özsaygı düzeyine sahip olduğunu belirten araştırmalara rastlanmaktadır (Kim, Peng & Chui, 2008; Ho, 2003; Leung & Wong, 1997; Chan, 2000; Diener & Diener, 1995; Endo et al., 2000; Heine et al., 1999). Ancak bazı araştırmacıların yaptığı benzer araştırmalarda çocukların özsaygı düzeylerinin birbirine benzer olduğu ifade edilmektedir (Tafarodi ve diğer., 2011; Khalıd, 1985).

Bu araştırmadan elde edilen ikinci sonuç, özsaygı puanlarının cinsiyet ve kültür değişkenlerine göre karşılaştırıldığı iki yönlü varyans testi sonuçlarına göre özsaygı puanlarının hem cinsiyete hem de kültür değişkenine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının yaşadıkları her iki kültürde de kadın ve erkek öğretmen adayları özsaygı düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir. Bazı araştırmalar cinsiyete göre özsaygı düzeylerinde farklılık olduğunu belirtmişlerdir (Bush ve diğ., 2000; Hall, 1984; Feingold, 1994; Menon, 2011; Patton, Bartrum ve Creed, 2004; Benjet & Hernandez-Guzman, 2001). Ancak bazı araştırmalarda ise bu araştırmanın sonuçlarına benzer sonuçların olduğu görülmüştür. Bu konu ile ilgili daha önce yapılan iki meta analiz çalışmasında (Maccoby ve Jacklin, 1974; Wylie, 1979) özsaygı düzeylerine göre tutarlı bir cinsiyet farkının olmadığını, ancak gerekçelerinde farklılıkların olduğu görülmektedir. Maccoby ve Jacklin (1974), erkeklerin ve kadınların eşit düzeyde özsaygı düzeyine sahip oldukları sonucuna varırken, Wylie (1979) incelediği çalışmalarında cinsiyet farklılıklarının varlığı veya yokluğu hakkında bir sonuca varmayacak kadar kararsız olduğunu belirtmiştir.

Altunbaş (2006)'ın "beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi" konulu öğrencilerin benlik saygılarının (özsaygı) cinsiyete göre farklılık göstermediğini belirtmiştir. Benzer çalışmalardan biri Çetinkaya (2018)'nın "beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi" çalışmasında katılımcıların benlik saygısı (özsaygı) düzeylerinin cinsiyet değişkeni açısından farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

Kadınların özsaygı düzeyinin düşük olduğu görüşü, kadınların dünya toplumlarında daha düşük sosyal statü kazandıklarına ve bu yaygın kültürel varsayımı da birçok kişinin içselleştirmelerine bağlanmaktadır (Bardiwick, 1971; Freeman, 1970). Bu görüşe göre, hem kadınlar hem de erkekler toplumda, kadınların daha az yetenekli, daha az yetkin ve daha az takdire değer olduklarını düşünerek toplumsallaşırlar. Böylece kadınlar kendilerinin daha az toplumsal prestije sahip olduğunu düşünecek ve buna bağlı olarak

da özsaygıları azalacaktır. Ancak bu çalışmanın sonuçları her iki kültürel gruptaki kadın ve erkek öğretmen adaylarının özsaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığını ortaya koymuştur. Ülke kültürlerinin benzer yapıda olmasının yanında, katılımcıların aynı mesleği seçmiş olmaları ve bu mesleğin toplum içerisinde önemli bir statüye sahip olması hem kadın hem de erkek öğretmen adaylarının benzer özsaygı düzeylerine sahip olmasının nedeni olarak açıklanabilir.

Bu araştırmada elde edilen diğer bir sonuç ise, öğretmen adaylarının özsaygı puanlarının hem sınıf düzeyine hem de kültür değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığıdır. Bunun nedeni olarak her iki kültürde de katılımcıların benzer yaş düzeylerinde diğer bir ifade ile genç yetişkin kategorisinde olmaları bu farklılığın ortaya çıkmamasını sağlamıştır. Ayrıca kültürler arasındaki benzer yaş eğilimlerinin, çoğu kültürdeki çoğu insanın aynı yaşta ustalaştığı evrensel biyolojik etkiler veya evrensel yaşam görevleri nedeniyle olabileceği vurgulanmaktadır (Bleidorn ve diğerleri, 2013). Literatürde yer alan araştırmalar özsaygının yaşla birlikte geliştiğini ortaya çıkarmıştır (Robins ve Trzesniewski, 2005; Trzesniewski, Brent ve Robins, 2003; Gül, 2013). Özsaygının nispeten çocukluk döneminde yüksek, ergenlikle birlikte düştüğü ve daha sonra kademeli olarak yetişkinlikte yükseldiği ifade edilmektedir. 1850 okul çağındaki çocuklar üzerinde yapılan bir araştırmada, ilkokuldan ortaokula çocukların özsaygı düzeyleri ile dört alanda (İngilizce, matematik, sosyal etkinlikler ve spor) kendilerini algılama başarıları değerlendirilmiştir (Wigfield, Eccles, Mac Iver, Reuman ve Midgley, 1991). Araştırma sonucu, çocukların özsaygı düzeyleri ile dört alandaki kendilerini algılama başarılarının ortaokula geçtikten sonra azaldığını ancak 7. sınıfta arttığını göstermiştir. Ayrıca, üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir diğer araştırmada yaş ortalaması 27 ve üzerinde bulunan öğrencilerin özsaygı düzeylerinin 18-20 yaş aralığında bulunan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada özsaygının yaşa paralel olarak artmasının temelinde bireyin yaş artışı ile birlikte hayat tecrübesinin de artmasının etkili olduğu belirtilmiştir (Saygılı ve diğerleri, 2015). Öğretmen adayları üzerinde yapılan benzer bir araştırmada yaş grubu büyük olan öğretmen adaylarının özsaygı düzeylerinin yaş grubu küçük olan öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Gürşen-Otacıoğlu, 2009). Yaş ortalamaları 17-20 ve üzerinde bulunan bireyler üzerinde yapılan benzer bir araştırmada da büyük yaş gruplarındaki bireylerin özsaygı düzeylerinin küçük yaş grubundaki bireylerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Aktaş ve Erim-Erhan, 2015: 44). Literatürde yer alan birçok araştırmada da

yaş değişkeninin özsaygısı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Bostan, 2004: 62; Kalgı ve Aliyev, 2015: 1438; Erbil ve Bostan, 2004: 56).

Alan yazında özsaygı düzeyinin kültür ve yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren araştırmalar incelendiğinde özsaygının yaş ile kültürel gruplara göre bu araştırmadan elde edilen sonuca benzer sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan araştırmalardan biri Dai (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Dai (2016) 8, 11 ve 14 olmak üzere üç yaş kategorisinde anavatan Çin, Hong Kong Çin, İngiliz doğumlu Çin ve Beyaz İskoçlu çocuklar arasında yaptığı çalışmasının sonunda özsaygı düzeyleri üzerinde yaş ile kültürel gruplar arasında bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise öğretmen adaylarının özsaygı puanlarının hem algılanan akademik başarı düzeyi hem de kültür değişkenine göre anlamlı düzeyde farklı olmadığıdır. Alan yazın incelendiğinde pek çok araştırmada yüksek özsaygı düzeyi ile eğitimsel başarı arasında ilişki olduğu varsayımı doğrulanmıştır (Marsh, Byrne, and Yeung 1999). Ancak bu araştırmalardan elde edilen bulgular hem tutarlı değil hem de belgelenmemiştir. Örneğin, ABD'deki 838 ortaokul öğrencisi üzerinde yapılan bir araştırmada, yedinci sınıf öğrencileri için özsaygı ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki bulmuşken, dokuzuncu sınıf için bu ilişkinin anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır (Alves-Martins ve diğer… 2002). Benzer şekilde, Trautwein ve diğer. (2006) Doğu ve Batı Almanya'da öğrenim gören yedinci sınıflar üzerinde özsaygı, benlik kavramı ve akademik başarı arasında ilişki olup olmadığını test ettikleri boylamsal çalışmalarının sonucunda, özsaygı ile akademik başarı arasında karşılıklı bir ilişki bulunmamıştır. Güney kırsalında yaşayan 643 Afrikan-Amerikalı ve beyaz gençler üzerinde Tashakkori (1993) tarafından yapılan bir diğer araştırmada ise akademik benlik inancının özsaygının güçlü bir tahmincisi olmadığı ortaya koymuştur. Sonuç olarak bizim araştırmanın sonucuna paralel olarak özsaygının akademik performans üzerinde doğrudan bir etkisinin olduğu tam olarak net değildir. Ayrıca kültürel olarak benzer yapılara sahip olmaları ve her iki grubunda beden eğitimi öğretmen adayı olmaları özsaygı puanlarının hem algılanan akademik başarı düzeyi hem de kültür değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamasının nedeni olarak söylenebilir.

Bu araştırmadan elde edilen diğer bir sonuç ise öğretmen adaylarının özsaygı puanlarının anne ve baba eğitim durumu ile kültür değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığıdır.

Aydoğan (2010), Gelbal, Duyan, Sevin ve Erbay (2010), Yılmazel ve Günay (2012), ebeveyn eğitimi düzeyinin ergenlerin benlik saygısını olumlu yönde etkilediğini bildirdi. Raymore, Godbey ve Crawford (1994), anne ve baba eğitim düzeyi lise seviyesinin üstünde olan ergenlerin özsaygısının, anne ve baba eğitim düzeyi lise düzeyinde veya altında olan öğrencilerinkinden anlamlı derecede yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde Rosenberg ve Pearlin (1978) ile Wiltfang ve Scarbecz (1990), ebeveynlerin eğitiminin, ergenlerin özsaygı düzeyleri üzerinde küçük ama önemli bir etkiye sahip olduğuna dikkat çekmiştir. Yakın zamanda yapılan bir çalışmada, Bachman ve diğer. (2010), ergenler için iyi eğitimli bir ebeveyne sahip olmanın özsaygı ile pozitif ilişkili olduğunu öne sürmektedir. Türk ailelerine verilen eğitim sadece çocuk yetiştirmek, etkili iletişim kurmak ve daha fazla gelir ve prestij sağlamak değil aynı zamanda çocuklarının psikolojik ihtiyaçlarının daha fazla farkında olma ve bu problemlerle nasıl başa çıkabilecekleri konularını da kapsamaktadır (Şahin, Barut ve Ersanlı, 2013). Buna karşılık, Kahriman ve Polat (2003), ve Yiğit (2010), ebeveynlerin eğitim seviyelerine göre özgüven puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir. Sonuç olarak anne ve baba eğitim düzeyi özsaygı düzeyini etkilemesine karşın hem Türkiye hem de İran'daki öğretmen adaylarının anne ve baba eğitim düzeylerinin benzer yapıda olması farklılığın oluşmamasının nedeni olarak söylenebilir.

5.2. Öneriler

Araştırma kapsamında iki ülke öğrencilerinin özsaygı düzeyleri ortalamaları incelendiğinde yer verildiği üzere Türk öğrencilerin özsaygı düzeylerinin ortalama olarak 73.99, İranlı öğrencilerin özsaygı düzeylerinin ortalama olarak ise 72.07 olarak belirlenmiştir. Özsaygı düzeyinin üst değeri 100 olduğu dikkate alındığında ortalama olarak %25'in üzerinde bir kayıp olduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile öğrencilerin özsaygı düzeyleri ortalama olarak 4 üzerinden 3'tür. Bu da her ne kadar ortalamanın üzerinde olsa da yükseltilmesi mümkün bir özsaygı düzeyi ortalamasına sahip olunduğu anlamına gelmektedir. Buna göre öğrencilerin özsaygı düzeylerini arttırmak adına getirilebilecek başlıca öneriler şunlardır:

- Öğrencilerin özsaygı kavramına yönelik bilinçlerinin ve yaklaşımlarının geliştirilmesi,
- Sosyo-demografik özelliklerin özsaygı düzeyi üzerinde etkili olmaması gerektiğine yönelik öğrenci bilincinin geliştirilmesi,

- Ebeveynlerin öğrencilerin özsaygılarına karşı tutumlarının geliştirilmesi ve bilincin arttırılması,
- Öğrencilere yönelik sürecinde öğretim ve yönetim becerilerini geliştirmeye yönelik uygulamaların arttırılması,
- Öğrencilerin sorumluluk almaya teşvik edilmesi,
- Eğitim ortamında akademisyenler tarafından öğrencilerin özsaygılarını düşürecek tavırların engellenmesi.
- Farklı bölümlerde aynı araştırmayı tekrar etmek.
- Irak gibi savaştan etkilenen ülkelerde bu araştırmayı yapmak
- Gelişmiş ve Sosyo-ekonomik açısından gelişmiş ülkelerde araştırmayı tekrarlamak ve çevre etkenlerinin etkisini ölçmek.

KAYNAKÇA

Abbasoğlu, E. ve Öncü, E. (2013). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının benlik saygıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 407-425.

Akgül, E., Ezmeci, F. ve Akman, B. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin benlik saygıları ile disiplin anlayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnes Journal Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (12), 342 - 357.

Aktaş, İ. ve Erhan, S.E. (2015). Spor yapan ve spor yapmayan bireylerin benlik saygısı ve risk alma düzeylerinin incelenmesi (Erzurum İli Örneği). *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 40-51.

Aktaş, S. (2011). *9. Sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.

Aliyev, R. ve Kalgı, M.E. (2014). İlköğretim öğrencilerinin utangaçlık ve benlik saygısı düzeylerini etkileyen faktörler. *Turkish Journal of Education*, 3 (2), 60-69.

Altunbaş. Ç. (2006). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Alves-Martins, M., Peixoto, F., Gouveia-Pereira, M., Amaral, V. and Pedro, I. (2002). Self-esteem and academic achievement among adolescents. *Educational Psychology*, 22 (1), 51-62.

Aslan, E. (1992). Benlik kavramı ve bireyin yaşamındaki etkileri. M.Ü. *Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 7-14.

Aydoğan, S. (2010). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin umut ve benlik saygısı, düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Ensitüsü, Konya.

Babacan-Gümüş, A., Çevik, N., Hataf-Hyusni, S., Biçen, Ş ., Keskin, G. ve Tuna-Malak, A. (2011). Gebelikte benlik saygısı ve beden imajı ile ilişkili özellikler. *AJCI*, 5 (1), 7-14.

Bachman, J.G., O'Malley, P.M., Freedman-Doan, P., Trzesniewski, K.H., and Donnellan, M.B. (2010). Adolescent self-esteem: Differences by race/ethnicity, gender, and age. *Self and Identity*, 10 (4), 445-473.

Bardwick, J. (1971). *Psychology of women.* New York: Harper & Row.

Barnett, M.D. and Powell, H.A. (2016). Self-esteem mediates narcissism and aggression among women, but not men: A comparison of two theoretical models of narcissism among college students. *Personality And Individual Differences*, 89, 100-104.

Baubek, H. ve Yavuz, S. (2005). Muğla üniversitesi öğrencilerinin benlik saygılarının incelenmesi. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 14, 73-95.

Benjet, C. and Hernandez-Guzman, L. (2001). Gender differences in psychological well-being of Mexican early adolescents. *Adolescence*, 35, 47-65.

Biroğul, H.K. ve Deniz, M.E. (2017). Farklı branş öğretmenlerinin akademik iyimserlikleri ile mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Elementary Education Online*, 16 (2), 814-825.

Bleidorn, W., Klimstra, T.A., Denissen, J.J., Rentfrow, P.J., Potter, J. and Gosling, S.D. (2013). Personality maturation around the world: A cross-cultural examination of social-investment theory. *Psychological Science*, 24, 2530 –2540.

Bostan, Ö. (2004). Ebe ve hemşirelerde iş doyumu, benlik saygısı ve etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7 (3), 56-66.

Bush, K.R., Beane, R.A., Bartle-Haring, S.E., Peterson, G.W. and Wilson, S. (2000). *The dimensionality of the rosenberg self-esteem scale among chinese, euro-american, indian and russian adolescents*. Poster pre- sented at the meetings of the Society for Research on Adolescence, Chicago.

Bushman, B.J. and Maumeister, R.F. (1998). Threatened egotism, narcissism, self-esteem, and direct and displaced aggression: does self-love or self-hate lead to violence?. *Journal of Pea-sonality and Social Psychology*, 71 (1), 219-229.

Can, S. (2014). Analysis of self-esteem and perfectionism in undergraduate student athletes. *International Journal of Academic Research*, 6 (2), 10-16.

Cevher, F.N., Buluş , M. (2006). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 28-39.

Chan, Y.M. (2000). Self-esteem: a cross-cultural comparison of british-chinese, white chinese and Hong Kong Chinese children, *Educational Psychology: An International Journal of Experimental Educational Psychology*, 20, 59-74.

Chiu, L. (1989). Self-estem of American and Chinese children: A cross-cultural comparison. *Paper presented at the Annual Meeting of the American Psychological Asociation (97th, New Orleans, LA, August 1-15, 1989).*

Clotfelter, C.T., Ladd, H.F. and Vigdor, J.L. (2007). Teacher credentials and student achievement: Longitudinal analysis with student fixed effects, *Economics of Education Review*, 26, 673-682.

Coleman, J.C. and Hendry, L.B. (1990). *The nature of adolescence*. London: Routledge

Coopersmith, S. (1967). *The Antecedents of self- esteem.* San Francisco: Freeman and Company.

Çam, O., Khorsid, L. ve Altuğ-Özsoy, S. (2000). Bir hemşirelik yüksekokulundaki öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Hemşirelik Araştırma Dergisi*, 1, 33-40.

Çeçen, A.R. ve Koçak, E. (2007). Deneysel bir çalışma: ilköğretim ii. kademe öğrencilerine uygulanan benlik saygısı programının öğrencilerin benlik saygısı üzerindeki etkisi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 27, 59-68.

Coşkun, Y. ve Altay, C.A. (2009). Lise öğrencilerinde yabancılaşma ve benlik algısı ilişkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29, 41-56.

Çelikkol, A. (2008). Egzersiz ve benlik kavramı. *Sosyal Psikiyatri Kongresi, Bursa.*

Çetin, C.N. (2018). Dördüncü sınıf öğrencilerinin özsaygı düzeylerinin ana baba tutumları ve empati düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1), 21-47.

Dai, Q. (2016). Cross-cultural comparison of self-esteem among mainland chinese, hong kong chinese, british-born chinese and white scottish children. *Social Science Asia*, 2 (1), 1 – 12.

Danışman, Ş., Koza-Çiftçi, Ş., Tosuntaş, Ş. B. ve Karadağ, E. (2016). Benlik saygısının öğretmenlerin mesleki motivasyonuna etkisi: öz- yeterlilik aracılığının yapısal eşitlik modeliyle test edilmesi. *Psikolojik Çalışmaları Dergisi*, 36 (1), 21 - 40.

Delvecchio, E., Lis, A., Liberska, H. and Li, J-B. (2017). The level of self-esteem among Polish adolescents in a cross-cultural context. *In Polskie Forum Psychologiczne*, 2 (22).

Deniz, M. ve Avşaroğlu, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ yeteneklerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stillerini açıklama düzeyinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 121-138.

Diener, E. and Diener, M. (1995). Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology, 68,* 653-663.

Dilmaç, B. ve Ekşi, H. (2008). Meslek yüksek okullarında öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumları ve benlik saygılarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 279-289.

Dilmaç, B. ve Ekşi H. (2012). Öğretmenlerin sahip oldukları değerlerin ve özgeci davranışlarının mesleki benlik saygısı açısından incelenmesi, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10 (23), 65-82.

Dinçer, F. ve Öztunç, G. (2008). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 22-33.

Doğru, N. ve Peker, R. (2004). Özsaygı geliştirme programının lise dokuzuncu sınıf öğrencilerinin özsaygı düzeylerine etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (2), 315-328.

Donnellan, M.B., Trzesniewski, K.H., Robins, R.W., Moffitt, T.E. and Caspi, A. (2005). Low self-esteem is related to aggression, antisocial behavior, and delinquency. *Psychological Science*, 16 (4), 328-335.

Dursun, Ö., Cuhadar, C. ve Tanyeri, T. (2014). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 131-142.

Ebrahimi-Ghavam, S. (1990). *The study of anxiety and self-esteem among the sexually abused students of the three educational zones of ahvaz*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Allame Tabatabayi Üniversitesi Eğitim Bilimleri, İran.

Elder, J.W. (1976). Comparative cross-national methodology. *Annual Review of Sociology*, 2, 209-230.

Endo, Y., Heine, S.J. and Lehman, D.R. (2000). Culture and positive illusions in close relationships: how my relationships are better than yours. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26 (12), 1571-1586.

Erbil, N. ve Bostan, Ö. (2004). Ebe ve hemşirelerde iş doyumu, benlik saygısı ve etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7(3), 56-66.

Erbil, N., Divan, Z. ve Önder, P. (2006). Ergenlerin benlik saygısına ailelerinin tutum ve davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum*, 3(10), 7-15.

Erdem, M. ve Taşçı, N. (2003). Tüberküloz hastalarında benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesi. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi*, 51(2), 171-176.

Eriş, Y. ve İkiz, F.E. (2013). Ergenlerin benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki ve kişisel değişkenlerin etkileri. International periodical for the languages. *Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (6), 179-193.

Farruggia, S.P., Chen, C., Greenberger, E., Dmitrieva, J. and Macek, P. (2004). Adolescent self-esteem in cross-cultural perspective: Testing measurement equivalence and a mediation model. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 35, 719–733.

Feingold, A. (1994). Gender differences in personality: a meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 116(3), 429-456.

Field, A.P. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics: and sex and drugs and rock "n" Roll*. Los Angeles: Sage.

Freeman, J. (1970). Growing up girlish. *Transaction*, 8, 36-43.

Gelbal, S., Duyan, V., Sevin, Ç. ve Erbay, E.(2010), Lise öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ve sosyal destek durumları ile benlik saygısı düzeyleri arasında ilişkinin incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21 (2), 7-18.

George, D. and Mallery, P. (2016). *IBM SPSS Statistics 23 Step by Step: ASimple Guide and Reference*. New York: Routledge.

Gül, H. (2013). Üniversite öğrencilerin öz saygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (2), 194-205.

Gürşen-Otacıoğlu, S. (2009). Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeyleri ile akademik ve çalgı başarılarının karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 141-150.

Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. ve Anderson, R.E. (2014). *Multivariate data analysis*. Harlow: Pearson Education Limited.

Haktanır, G. ve Baran, G. (1998). Gençlerin benlik saygısı düzeyleri ile anne baba tutumlarını algılamalarının incelenmesi. *Çocuk ve gençlik ruh sağlığı dergisi*, 5 (3), 134-141.

Hall, J.A. (1984). *Nonverbal sex differences: communication accuracy and expressive style*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Heine, S.J., Lehman, D.R., Markus, H.R. and Kitayama, S. (1999). Is there a universal need for positive self-regard?. *Psychological Review*, 106, 766-794.

Hein, V. and Caune, A. (2014). Relatıonships between perceived teacher's autonomy support, effort and physical self-esteem. *Kinesiology*, 46 (2), 44-52.

Ho, E.S.C. (2003). Students' self-esteem in an Asian educational system: The contribution of parental involvement and parental investment. *School Community Journal*, 13 (1), 65-84.

Ho, R. (2013).*Handbook of univariate and multivariate data analysis with IBM SPSS* (Second edition.). New York: Chapman and Hall.

Jalali, B. (2005). *Iranian families. In N. Garcia-Preto, J. Giordano, & M. McGoldrick (Eds.), Ethnicity & family therapy*. New York: NY: The Guilford Press

Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel psikoloji- kültür bağlamında insan ve aile*. (Çev. Ç. Kağıtçıbaşı, A. Üskül ve E. Uzun). İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kahriman, İ. ve Polat, S. (2003). Adölesanlarda aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6 (2), 13-24.

Kalgı, M.E. ve Aliyev, R. (2015). Lise öğrencilerinin özsaygı ve tahripçi davranışları arasındaki ilişki. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 12 (2), 1430-1445.

Kapçı, E.G. (2004). İlköğretim öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma türünün ve sıklığının depresyon, kaygı ve benlik saygısıyla ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37 (1), 1-13.

Kara, A. (2017). Öğretmen adaylarında özsaygı ile beden imajı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (11), 116-123.

Karadağ , G., Güner, Ü., Çuhadar, D. ve Uçan, Ö. (2008). Gaziantep üniversitesi sağlık yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin benlik saygıları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 3 (7), 30-42.

Karademir, T., Döşyılmaz, E. ve Çoban, B. (2010). Beden eğitimi ve spor bölümü özel yetenek sınavına katılan öğrencilerde benlik saygısı ve duygusal zeka. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 182(, 653-674.

Karaırmak, Ö. ve Siviş -Çetinkaya, R. (2011). Benlik saygısının ve denetim odağının psikolojik sağlamlık üzerine etkisi: duyguların aracı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (35), 30-43.

Karakaya, I., Coşkun, A. ve Ağaoğlu, B. (2006). Yüzücülerin depresyon, benlik saygısı ve kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 7, 162-166.

Kayıhan-Erbaş, M., Ünlü, H. ve Davarcı, T. (2015). Beden eğitimi öğretmen adaylarının benlik saygısı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *GEFAD*, 35(2), 267-281.

Kaynak, K.B., Ergin, B., Arslan, E. ve Pınarcık, Ö. (2015). The examination of the relationship between the self - esteem of pre - school teacher candidates and their liking of children. *Elementary Education Online*, 14 (1), 86 - 96.

Khalid, R. (1985). A comparative study of the self-esteem of the Pakistani minority and the indigenous children in Scotland. Doktora tezi, Glasgow Üniversitesi.

Kim, Y.H., Peng, S. and Chiu, C. Y. (2008). Explaining self-esteem differences between chinese and north americans: dialectical self (vs. self-consistency) or lack of positive self-regard. *Self and Identity*, 7 (2), 113-128.

Köksal-Akyol, A. ve Salı, G. (2013). Yatılı ve gündüzlü okuyan çocukların benlik kavramlarının ve sosyal destek algılarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(4), 1377-1398.

Körükçü, Ö. ve Oğuz, V. (2011). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları. *Kurumsal Eğitim Bilim*, 4 (2), 77 - 85.

Küçükosmanoğlu, H.O. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının bazı sosyo demografik değişkenlere göre benlik saygısı düzeylerinin karşılaştırılması. *Sanat Eğitim Dergisi*, 1 (2), 70-82.

Leung, F. and Wong, M. (1997). Hong Kong pupils' mathematics achievement in the international comparison. *In Science and Mathematics achievements at the mid primary level in Hong Kong*, Hong Kong: Timms Hong Kong Study Center.

Li, J.B., Delvecchio, E., Di Riso, D., Salcuni, S. and Mazzeschi, M. (2015). Self-esteem and its association with depression in Chinese, Italian, and Costa Rican adolescents: A cross-cultural study. *Personality and Individual Differences*, 82, 20-25.

Maccoby, E.E. and Jacklin, C.N. (1974). *The psychology of sex differnces*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.

Man, K. and Hamid, P.N. (1998). The relationship between attachment prototypes, self-esteem, loneliness and causal attributions in Chinese trainee teachers. *Personality and Individual Differences*, 24 (3), 357-371.

Markus, H. and Kitayama, S. (1991). Culture and self: Implications for cognition, emotion, and motivation, *Psychological Review*, 98, 224-253.

Marsh, H. W., Byrne, B. M., and Yeung, A. S. (1999). Causal ordering of academic self-concept and achievement: Reanalysis of a pioneering study and revised recommendations. *Educational Psychologist, 34*, 155-167.

MEB (2019). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri.* Ankara: MEB Yayınları.

Menon, M. (2011). Does felt gender compatibility mediate influences of self perceived gender nonconformity on early adolescents' psychosocial adjustment?. *Child development*, 82 (4), 1152-1162.

Mollaoğulları, H. ve Cemil-Alptuğ, E. (2013). Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeylerinin incelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 135-143.

Nayebi-Fard, A. (2003). *The standardization of the Cooper-Smith Inventory and investigation of its adaption to Rash Model in Sabzehvar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Allameh Tabatabaie University.

Oktan, V. ve Şahin, M. (2010). Kız ergenlerde beden imajı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 7 (2), 544-556.

Önger, S. (2013). *Sosyal bilgiler eğitiminde hoşgörü (Eskisehir odunpazarı ilçesi sosyal bilgiler öğretmenlerinin tutum ve görüşleri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Özşaker, M., Canpolat, M. ve Yıldız, L. (2011). Beden eğitimi öğretmen adaylarının epistemolojik eğitim inançları ve benlik saygıları arasındaki ilişki. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 155-164.

Öztürk, S. (2006). *Anne-babası boşanmış 9-13 yaşlarındaki çocuklar ile aynı yaş grubundaki anne-babası boşanmış çocukların benlik saygısı ve kaygı düzeyleri ilişkisi.* Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

Patton, W., Bartrum, D.A. and Creed, P.A. (2004). Gender differences for optimism, self-esteem, expectations and goals in predicting career planning and exploration in adolescents. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 4 (2-3), 193-209.

Pehlivan, Z. (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının fiziksel benlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının analizi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 35 (156), 126-141.

Pituch, K.A. and Stevens, J. (2016). *Applied multivariate statistics for the social sciences: Analyses with SAS and IBM's SPSS*. New York: Routledge.

Pınar, R. (2002). Obezlerde depresyon, benlik saygısı ve beden imajı: karşılaştırmalı bir çalışma. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6 (1), 30-41.

Pişkin, M. (1997). *Türk ve ingiliz lise öğrencilerinin benlik saygısı yönünden karşılaştırılması.* III. Ulusal psikolojik danışma ve rehberlik kongresi bilimsel çalışmaları kongre kitabı içinde. Adana: Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalı ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayını.

Raymore, L.A., Godbey, G.C., and Crawford, D.W. (1994). Self-esteem, gender, and socioeconomic status: Their relation to perceptions of constraint on leisure among adolescents. *Journal of Leisure Research*, 26 (2), 99-118.

Reisoğlu, İ., Gedik, N. ve Göktaş, Y. (2013). Öğretmen adaylarının özsaygı ve duygusal zekâ düzeylerinin problemli internet kullanımıyla ilişkisi, *Eğitim ve Bilim*, 38 (170), 150-165.

Rizvançe, Ş. (2005). *Türkiye ve makedonya'daki türk asıllı lise öğrencilerinin öz saygı düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Robins, R.W. and Trzesniewski, K.H. (2005). Self-esteem development across the lifespan. *Current Directions in Psychological Science*, 14 (3), 158-162.

Rosenberg, M. (1965). *Society and the adojescent self-image.* Princeton: Princeton University Press.

Rosenberg, M. and Pearlin, L.I. (1978). Social class and self-esteem among children and adults. *American Journal of Sociology*, 84 (1), 53-77.

Sabet. M, and Houman, H. (2007). *Scientific Evaluation of Reliability, Validity and Test Software Issue Esteem in 19 Districts of Tehran.* Measuring Master's Thesis Tehran Faculty of Psychology and Educational Sciences Allameh Tabatabai University. 13–7.

Sam, N., Sam, R. and Öngen, K.B. (2010). Üniversite öğrencilerinin çevresel tutumlarının yeni çevrsel paradigma ve benlik saygısı ölçeği ile incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 21, 1-16.

Saygılı, G., Atay, E., Eraslan, M. ve Hekim, M. (2015). Düzenli olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin kişilik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 161-170.

Saygılı, G., Kesecioğlu, T.İ. ve Kırıktaş, H. (2015). Eğitim düzeyinin benlik saygısı üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 210-217.

Sayyedi, M. (2009). Psychotherapy with a 17-year-old Iranian American female: therapeutic guidelines. In M. E. Gallardo & B. W. McNeill (Eds.), Intersections of multiple identities: *A casebook of evidence-based practices with diverse populations*. New York, NY: Taylor & Francis Group.

Schmitt, D.P. and Allik, J. (2005). Simultaneous administration of the Rosenberg self-esteem scale in 53 nations: Exploring the universal and cultural-specific features of global self-esteem, *Journal of Personality and Social Psychology*, 89, 623-642.

Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19.

Şahan-Yılmaz, B. ve Duy, B. (2013). Psiko-eğitim uygulamasının kız öğrencilerin benlik saygısı ve akılcı olmayan inançları üzerine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), 68-81.

Şahin, E., Barut, Y. ve Ersanlı, E. (2013). Parental education level positively affects self-esteem of turkish adolescents. *Journal of Education and Practice*, 4 (20), 87-98.

Tafarodi, R.W., Shaughnessy, S.C., Yamaguchi, S. and Murakoshi, A. (2011). The reporting of self-esteem in Japan and Canada. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 42, 155-164.

Tashakkori, A. (1993). Race, gender and pre-adolescent self-structure: A test of construct-specificity hypothesis. *Personality and Individual Differences*, 14 (4), 591-598.

Tözün, M. (2010). Benlik saygısı. *Actual Medicine*, 52-57.

Trautwein, U., Lüdtke, O., Köller, O. and Baumert, J. (2006). Self-esteem, academic self-concept, and achievement: How the learning environment moderates the dynamics of self-concept. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(2), 334-349.

Trzesniewski, K.H., Donnellan, M.B. and Robins, R.W. (2003). Stability of self-esteem across the life Span. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84 (1), 205–220.

Tufan, B. ve Turan, N. (1987). Coopersmith Özsaygısı Ölçeği üzerine geçerlik ve güvenirlik çalışması. *23. Uluslararası Psikiyatri Kongresi Bildirileri*. İstanbul.

Tunç, A. ve Tezer, E. (2006). Çocuk yetiştirme stilleri ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (25), 37-44.

Uslu, S. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (1), 141 - 160.

Wigfield, A., Eccles, J.S., Mac-Iver, D., Reuman, D.A. and Midgley, C. (1991). Transitions during early adolescence: changes in children's domain-specific self-perceptions and general self-esteem across the transition to junior high school. *Developmental Psychology*, 27 (4), 552-565.

Wiltfang, G.L. and Scarbecz, M. (1990). Social class and adolescents' self-esteem: another look. *Social Psychology Quarterly*, 53, 174-83.

Wylie, R.C. (1979). *The self-concept: theory and research on selected topics*. University of Nebraska.

Yiğit, H. (2010). *Ergenlerin benlik saygılarının yaşam doyumu ve bazı özlük nitelikleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Yıldırım, Y., kırımoğlu, H. ve Temiz, A. (2010). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi,* 12 (1), 29-35.

Yıldız, M. ve Çapar, B. (2010). Orta öğretim öğrencilerinde benlik saygısı ile dindarlık arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 10 (1), 103-131.

Yılmaz, E. ve Altınok, V. (2010). Öğretmen adaylarının duygusal zekâ düzeylerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stillerini yordama gücü, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (3), 685–705.

Yılmaz, E., Yiğit, R. ve Yurt, E. (2012). A Study on general self-esteem of primary school second-level students with respect to student success and some variables. *Erzincan University Journal of Education Faculty*, 14 (2), 1-6.

Yılmazel, G. ve Günay, O. (2012), Çorum ili kargı ilçesinde öğrenim gören 12-17 yaş arasındaki öğrencilerde özsaygı ve depresyon. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21 (1), 20-29.

Yücel, Y. (2013). *Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumlarının, benlik saygısı ve öğrenilmiş çaresizlik ile ilişkisi.* Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Booth, M.Z. and Gerard, J.M. (2011). *Self-esteem and academic achievement: a comparative study of adolescent students in England and the United States. Retreived* from https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3779915/pdf/nihms420531.pdf Erişim tarihi: 23.08.2017.

EKLER

EK - 1

TÜRKÇE KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Öğretmen Adayı,

Öğretmen adaylarının, Özsaygı düzeylerinin karşılaştırılmasını amaçlayan bir araştırma yapmaktayız. Bu anket, söz konusu araştırma için gerekli verileri elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Sizden istenilen, ankette yer alan her soruya, kendi düşüncenizi en iyi yansıttığını düşündüğünüz seçeneği işaretleyerek yanıt vermenizdir. Ayırmış olduğunuz zaman ve araştırmaya vermiş olduğunuz katkı nedeniyle şimdiden teşekkür ediyorum.

Doç. Dr. Dilek YALIZ SOLMAZ

Sahba KAMALI

1. Cinsiyetiniz

   ( ) Kadın ( ) Erkek

2. Sınıfınız

   ( ) 1. Sınıf ( ) 2. Sınıf ( ) 3. Sınıf ( ) 4. Sınıf

3. Yaşınız

   ( ) 18 yaş ve altı ( ) 19-21 yaş ( ) 22-24 yaş ( ) 24 yaş ve üstü

4. Akademik başarı ortalamanız

   ( ) 0.00-2.00 ( ) 2.01-3.00 ( ) 3.01-4.00

5. Annenizin eğitim durumu

   ( ) Okur-yazar değil ( ) Okur-yazar ( ) İlkokul

   ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Lisans ve Lisansüstü

6. Babanızın eğitim durumu

   ( ) Okur-yazar değil ( ) Okur-yazar ( ) İlkokul

   ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Lisans ve Lisansüstü

7. Annenizin mesleği

   ( ) Memur ( ) İşçi ( ) Emekli

   ( ) Serbest meslek ( ) Ev hanımı ( ) Diğer.....

8. Babanızın mesleği

   ( ) Memur ( ) İşçi ( ) Emekli

   ( ) Serbest meslek ( ) İşsiz ( ) Diğer.....

9. Ailenizin ekonomik durumu

( ) Yüksek ( ) Orta ( ) Düşük

10. Lisanslı sporcu musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

11. Cevabınız "Evet" ise branşınız:.....

EK - 2

TÜRKÇE ÖZSAYGI ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA: Aşağıda insanların kendileri ile ilgili bazı duygularını açıklayan ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelerden size uygun olanları "EVET" uygun olmayanları ise "HAYIR" sütununa (x) işaretini koyunuz.

		EVET	HAYIR
1	Çevremde olup bitenlerden genelde rahatsız olmam.		
2	Başkalarının önünde konuşmak bana zor gelir.		
3	Eğer elimde olsaydı kendimdeki pek çok şeyi değiştirmek isterdim.		
4	Karar vermede fazla zorluk çekmem.		
5	İnsanlar benimle olmaktan hoşlanırlar.		
6	Evde kolayca moralim bozulur.		
7	Yeni şeylere kolay alışamam.		
8	Yaşıtlarım arasında sevilen biriyim.		
9	Ailem genellikle duygularıma önem verir.		
10	Başkalarının söylediklerini kolayca kabul ederim.		
11	Ailem benden çok şey bekler.		
12	Benim yerimde olmak oldukça zordur.		
13	Hayatımın karma karışık olduğuna inanıyorum.		
14	Genellikle başkaları düşüncelerimi kabul eder.		
15	Kendimi yetersiz buluyorum.		
16	Sık sık evden kaçmayı düşünüyorum.		

17	Yaptığım işten çoğunlukla memnun olmam.		
18	Başkaları kadar güzel/yakışıklı değilim.		
19	Söylenecek sözüm varsa onu söylemekten çekinmem.		
20	Ailem benim duygularımı anlar.		
21	Çok sevilen bir kimse değilim.		
22	Genellikle ailemin beni dışladığını düşünüyorum.		
23	Yaptığım şeyler genellikle cesaretimi kırar.		
24	Sık sık keşke başka biri olsam diye düşünürüm.		
25	Güvenilir bir kişi olmadığımı düşünüyorum.		

EK - 3

FARSÇA KİŞİSEL BİLGİ FORMU

دانشجویان گرامی ،

ما به انجام یک مطالعه با هدف مقایسه سطح عزت نفس پرداختیم. این پرسشنامه جهت به دست آوردن اطلاعات لازم برای تحقیق طراحی شده است. برای هر سوال در پرسشنامه ، گزینه ای را که فکر می کنید منعکس کننده افکار شماست انتخاب کنید. برای وقتی که در اختیار ما گذاشتید و سهمی که در پیشبرد تحقیق داشتید نهایت تشکر را دارم.

استادیار دانشگاه دکتر دیلک یالیز سولماز

صهبا کمالی

بخش اول – اطلاعات شخصی

1. جنسیت

زن ( ) مرد ( )

2. سال تحصیلی

سال اول ( ) سال دوم ( ) سال سوم( ) سال چهارم ( )

3. سن

18 و پایینتر ( ) 21-19 سال ( ) 24-22 سال ( ) 24 سال و بالاتر ( )

4. معدل کل

10-0.00 ( ) 15-10 ( ) 20-15 ( )

5. میزان تحصیلات مادر

خواندن-نوشتن نمی داند( ) خواندن-نوشتن می داند( ) مقطع ابتدایی ( )

متوسطه ( ) دبیرستان ( ) لیسانس و بالاتر ( )

6. میزان تحصیلات پدر

خواندن-نوشتن نمی داند( ) خواندن-نوشتن می داند( ) مقطع ابتدایی ( )

متوسطه ( ) دبیرستان ( ) لیسانس و بالاتر ( )

7. شغل مادر

کارمند ( ) کارگر ( ) بازنشسته ( )

شغل آزاد ( ) بیکار ( ) دیگر ( )

8. شغل پدر

کارمند ( ) کارگر ( ) بازنشسته ( )

شغل آزاد ( ) بیکار ( ) دیگر ( )

9. وضعیت اقتصادی خانواده

خوب ( ) متوسط ( ) ضعیف ( )

10. آیا اسم تان در تربیت بدنی به عنوان ورزشکار ثبت شده است یا نه؟ (ایا دارای کارت شرکت در مسابقه هستید؟)

بله ( ) خیر ( )

11. اگر پاسختان بله است در چه رشته ای؟ .....

EK – 4

FARSÇA ÖZSAYGI ÖLÇEĞİ

توضیحات: عبارت های زیر را با دقت مطالعه نموده نظر خود را در باره هر یک از عبارت ها بر اساس اینکه به شما شبیه است (بلی) یا به شما شبیه نیست (خیر) با علامت ( ) مشخص کنید.

		بلی	خیر
۱	معمولا چیزی مرا آزار نمی دهد.		
۲	صحبت کردن در حضور دیگران برایم مشکل است.		
۳	اگر می توانستم خیلی چیزها را در خودم تغییر می دادم.		
٤	می توانم بدون مشکل زیاد تصمیم بگیرم.		
٥	دیگران از مصاحبت با من بسیار لذت می برند.		
٦	در منزل به آسانی رنجیده خاطر می شوم.		
۷	مدت ها طول می کشد تا به چیزی تازه عادت کنم.		
۸	در میان همسالان خود محبوبیت دارم.		
۹	معمولا خانواده ام به احساساتم توجه می کنند.		
۱۰	به آسانی تسلیم دیگران می شوم.		
۱۱	خانواده ام بیش از حد از من انتظار دارند.		
۱۲	مثل (جای) من بودن خیلی سخت است.		
۱۳	در زندگیم همه چیز درهم و شلوغ است.		
۱٤	معمولا دیگران را تحت تاثیر قرار می دهم.		
۱٥	خودم را دست کم میگیرم.		
۱٦	غالبا دلم می خواهد خانه را ترک کنم.		
۱۷	اغلب از انچه می کنم متاسف می شوم.		
۱۸	من به زیبایی دیگران نیستم.		
۱۹	وقتی چیزی برای گفتن دارم آن را می گویم.		
۲۰	خانواده ام مرا درک می کنند.		
۲۱	من خیلی دوست داشتنی نیستم.		

۲۲	غالبا احساس می کنم خانواده ام مرا به ستوه می آورند.		
۲۳	کارهایی که انجام می دهم معمولا شجاعتم را از بین می برد.		
۲٤	غالبا فکر میکنم که دلم میخواهد فرد دیگری باشم.		
۲۵	خودم را غیر قابل اعتماد می دانم.		

ÖZGEÇMİŞ

Bireysel Bilgiler

Adı Soyadı : Sahba KAMALI

Doğum tarihi ve yeri : 27/12/1983, Khoy

Uyruğu : İran
Medeni durumu : Evli

İletişim adresleri Vişnelik mah. Gül Sok. No: 15, Odunpazarı / Eskişehir

sahba.kamali@yahoo.com

Eğitim Durumu

İlkokul : Khoy Nehzat İlkokulu
Ortaokul : Khoy Homafar Ortaokulu
Lise : Khoy Beheshti Lisesi
Üniversite : Marand Azad Üniversitesi, İngilizce Öğretmenliği
Yabancı dil : İngilizce, Türkçe, Farsça

Mesleki Deneyim

İngilizce Öğretmenliği, Yoga ve Pilates Eğitmenliği